YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
18 päivänä maaliskuuta 1980 *

Yhdistetyissä asioissa 154/78, 205/78, 206/78, 226-228/78, 263/78 ja 264/78, 39/79, 31/79, 83/79 ja 85/79,

154/78 SpA Ferriera Valsabbia, kotipaikka Odolo (Italia), edustajinaan ja avustajinaan Italian Corte di cassazionen asianajajat Tito Malaguti ja Giuseppe Marchesini, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

205/78 Acciaierie e Ferriere Stefana Fratelli Fu Girolamo SpA, kotipaikka Nave (Brescia/Italia), edustajinaan ja avustajinaan Italian Corte di cassazionen asianajajat Tito Malaguti ja Giuseppe Marchesini, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

206/78 AFIM Acciaierie e Ferriere Industria Metallurgica S.N.C., kotipaikka Nave (Brescia/Italia), edustajinaan ja avustajinaan Italian Corte di cassazionen asianajajat Vito Landriscina ja Giuseppe Marchesini, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

226/78 SpA Acciaerie e Ferriere Antonia Stefana, kotipaikka Brescia (Italia), edustajinaan ja avustajinaan Italian Corte di cassazionen asianajaja Giuseppe Marchesini ja asianajaja Fabio Vischi, Brescia, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

227/78 SpA Acciaieria di Darfo, kotipaikka Darfo-Boario Terme, edustajanaan ja avustajanaan Italian Corte di cassazionen asianajaja Giuseppe Marchesini, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

228/78 SpA Sider Camuna, kotipaikka Berzo Inferiore (Italia), edustajanaan ja avustajanaan Italian Corte di cassazionen asianajaja Giuseppe Marchesini, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa ja italia.

263/78 SpA Metallurgica Luciano Rumi, kotipaikka Bergame (Italia), edustajinaan ja avustajinaan Italian Corte di cassazionen asianajajat Manlio Brosio ja Adriano Bolleto sekä asianajaja Ernest Arendt, Luxemburg, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

264/78 SpA Feralpi, kotipaikka Lonato (Brescia/Italia), edustajinaan ja avustajinaan asianajajat Antonio Liserre ja Giuseppe Gelona, Milano, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Georges Margue, 20 rue Philippe II,

39/79 OLS Officine Laminatoi Sebino – Acciaierie e Ferrierie Laminatoi e Trafilati, SRL, kotipaikka Pisogne (Brescia/Italia), edustajinaan ja avustajinaan Italian Corte di cassazionen asianajajat Vito Landriscina ja Giuseppe Marchesini, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja Ernest Arendt, 34 B rue Philippe II,

31/79 Société des Aciéries de Montereau, kotipaikka Montereau Fault (Yonne, Ranska), edustajinaan ja avustajinaan asianajajat Bruckhaus, Kreifels, Winkhaus, Lieberknecht, Canenbley ja Moosecker, Düsseldorf, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja A. Bonn, 22 côte d'Eich,

83/79 Eisenwerk-Gesellschaft Maximilianshütte mbH, kotipaikka Sulzbach-Rosenberg (Saksan liittotasavalta) edustajanaan ja avustajanaan professori Bodo Börner, Köln, prosessiosoite Luxemburgissa c/o asianajaja Ernest Arendt, 6 rue Willy Goergen,

85/79 Korf Industrie und Handel GmbH & Co. KG, kotipaikka 7570 Baden-Baden, Moltkestrasse 15 (Saksan liittotasavalta), edustajinaan ja avustajinaan asianajajat Bruckhaus, Kreifels, Winkhaus ja Lieberknecht, Düsseldorf, prosessiosoite Luxemburgissa c/o A. Bonn, 22 côte d'Eich,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio,

jota edustaa

- asiamiehenään yhdistetyissä asioissa 154/78, 205/78 ja 206/78, 226-228/78, 263/78 ja 264/78 ja 39/79 A. Prozzillo, avustajanaan asioissa 226-228/78, 263/78 ja 264/78 ja 39/79 asianajaja G. Motzo, Rooma,

- asiamiehenään asioissa 31/79 ja 85/79 Götz zur Hausen,

- asiamiehenään asiassa 83/79 H. Matthies,

prosessiosoite Luxemburgissa c/o Mario Cervino, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

vastaajana,

saadakseen kumotuksi ne yksilölliset päätökset, joilla komissio on langettanut taloudellisia seuraamuksia jokaiselle kantajalle sen vuoksi, että nämä ovat myyneet betoniraudoitustankoja alle vähimmäishintojen, tai vaihtoehtoisesti vähimmäishintojen asettamisesta 4 päivänä toukokuuta 1977 tehdyn yleisen päätöksen 962/77/EHTY (EYVL L 114 5.5.1977, s. 1) kumoamiseksi taikka sen toteamiseksi, ettei kyseistä päätöstä sovelleta ja tässä tapauksessa asetettujen sakkojen määrän vähentämiseksi,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja A. Touffait sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

julkisasiamies: F. Capotorti,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Kaksitoista betoniraudoitustankoja valmistavaa yritystä on nostanut kanteet, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 14.7.1978 ja 26.5.1979 välisenä aikana ja joilla on haettu niiden yksilöllisten päätösten kumoamista tai vaihtoehtoisesti muuttamista, joilla komissio on asettanut kantajille sakkoja sen vuoksi, että nämä ovat rikkoneet vähimmäishinnat tietyille betoniraudoituksille asettavaa 4 päivänä toukokuuta 1977 tehtyä päätöstä 962/77/EHTY (EYVL L 114, s. 1). Kaikki nämä yritykset ovat perustaneet kanteensa EHTY:n perustamissopimuksen 36 artiklaan vedoten toisaalta yleisen päätöksen 962/77/EHTY, jonka noudattamatta jättämisestä heitä on syytetty, oikeudelliseen virheellisyyteen, ja toisaalta joukkoon väitteitä, jotka koskevat yksilöllisiä päätöksiä, joilla on asetettu sakkoja.

2 Yhteisöjen tuomioistuin on 27.7.1979 antamallaan määräyksellä päättänyt työjärjestyksen 43 artiklan mukaisesti yhdistää suullista menettelyä varten yhdeksän näistä asioista, jotka koskivat Brescian alueen yrityksiä, nimittäin seuraavia yrityksiä: Valsabbia (154/78), Stefana Fratelli (205/78), AFIM (206/78), Antonio Stefana (226/78), di Darfo (227/78), Sider Camuna (228/78), Rumi (263/78), Feralpi (264/78) ja OLS (39/79). Suullisissa käsittelyissä, jotka on pidetty 17. ja 18.10.1979 on käsitelty kolmea muuta asiaa, jotka koskevat betoniraudoitustankojen valmistajia, nimittäin yrityksiä Montereau (31/79), Maximilianshütte (83/79) ja Korf Industrie (85/79). Näiden kahdentoista asian kohteen samankaltaisuuden ja läheisen luonteen vuoksi, mikä on varmistunut suullisissa käsittelyissä, on nämä asiat syytä yhdistää tuomion antamista varten.

3 Rinnakkaiset väitteet, joita on käsitelty kirjallisen menettelyn ja suullisen käsittelyn aikana, voidaan ryhmitellä kahteen ryhmään, jotka ovat yhteiset kaikille kyseessä oleville asioille: vetoaminen 36 artiklan kolmannen kohdan nojalla yleisen päätöksen oikeudelliseen virheellisyyteen sekä kanne taloudellisia seuraamuksia koskevia yksilöllisiä päätöksiä vastaan, jossa yhteisöjen tuomioistuimella on täysi harkintavalta 36 artiklan toisen kohdan nojalla.

4 Ensimmäinen ryhmä nostaa esille kysymyksen oikeudellista virheellisyyttä koskevan väitteen tutkittavaksi ottamisesta sekä niiden väitteiden tutkittavaksi ottamisesta, jotka koskevat perustamissopimuksen noudattamatta jättämistä ja harkintavallan väärinkäyttöä, joihin on vedottu oikeudellista virheellisyyttä koskevan väitteen tueksi.

5 Tämän jälkeen on tarpeen tutkia niitä väitteitä, joita kantajat ovat esittäneet yleisen päätöksen 962/77/EHTY lainmukaisuutta vastaan; kyseistä yleistä päätöstä on tutkittava ottaen huomioon 61 artiklan, joka on sen oikeudellinen perusta, ottaen huomioon muut EHTY:n perustamissopimuksen määräykset ja ne yleiset oikeusperiaatteet, jotka ovat määräävässä asemassa kyseisen perustamissopimuksen tulkinnassa ja soveltamisessa, sekä ottaen lopuksi huomioon niiden päämäärien kunnioittamisen, joita edellyttää se vallankäyttö, jota komissio on harjoittanut tehdessään kyseisen yleisen päätöksen.

6 Vasta sen jälkeen, kun yleisen päätöksen lainmukaisuus on tutkittu, on paikallaan tarpeen vaatiessa siirtyä tarkastelemaan toista ryhmää, eli niitä yksilöllisiä päätöksiä, joilla on asetettu seuraamuksia. Viimeksi mainittujen päätösten osalta kantajat, jotka vetoavat *force majeure*en, hätävarjeluun tai pakkotilaan, vetoavat kaikki sellaisiin oikeuttaviin seikkoihin, joiden osalta on tutkittava niiden ulottuvuus yhteisön oikeudessa ja mahdollinen sovellettavuus vähimmäishintojen noudattamisessa. Tämän jälkeen on tutkittava, ovatko kantajat voineet hyötyä lainmukaisesta mahdollisuudesta mukauttaa hintojansa. Lopuksi on mahdollista arvioida niiden sakkojen määrää, joiden asettaminen on ollut käsiteltävinä olevien kanteiden syynä.

Alustava luku

Yleisen päätöksen 962/77/EHTY oikeudellista virheellisyyttä koskevien väitteiden tutkittavaksi ottaminen sekä kantajien kyseisen väitteen tueksi esittämien väitteiden tutkittavaksi ottaminen

7 On tehtävä ero kahden sellaisen väitteen välillä, jotka komissio on esittänyt osoittaakseen, että väite yleisen päätöksen 962/77/EHTY oikeudellisesta virheellisyydestä, jonka kaikki kantajat ovat esittäneet, olisi jätettävä tutkittavaksi ottamatta. Ensimmäinen väite, joka on yleinen väite tutkittavaksi ottamatta jättämisestä ja joka on esitetty komission kirjallisissa huomautuksissa, koskee ainoastaan asioita Antonio Stefana (226/78), di Darfo (227/78), Sider Camuna (228/78) ja Feralpi (264/78). Toinen väite koskee sitä vastoin kaikkia niitä asioita, joissa komissio on harkintavaltaansa vedoten asettanut kyseenalaiseksi niiden väitteiden tutkittavaksi ottamisen, jotka johtaisivat yhteisöjen tuomioistuimen suorittamaan arviointiin siitä tilanteesta, joka seuraa taloudellisista seikoista tai olosuhteista. Vaikka tätä väitettä ei ole

tuotu esille muodollisesti, yhteisöjen tuomioistuin voi ottaa sen tutkittavaksi omasta aloitteestaan, koska se koskee yhteisöjen tuomioistuimen itsensä toimivaltaa. Näitä komission väitteiden kahta osaa on tutkittava erikseen ja peräkkäin.

8 On todettava, että komission ensimmäinen väite tarkoittaa sitä, etteivät kantajat ole todistaneet sitä, että yleinen päätös vahingoitti erityisellä ja välittömällä tavalla heidän omia yksilöllisiä etujaan ja että näin ollen he eivät voi oikeussuojan tarpeen puuttumisen vuoksi saattaa yleisen päätöksen lainmukaisuutta kyseenalaiseksi.

9 On tehtävä ero toisaalta yksilölliseen päätökseen kohdistuvan oikeussuojan tarpeen ja toisaalta sen intressin välillä, joka tässä tapauksessa ilmenee vetoamisena oikeudellista virheellisyyttä koskevaan väitteeseen sitä yleistä päätöstä vastaan, joka on kyseisen yksilöllisen päätöksen oikeudellinen perusta. On kiistatonta, että kantajat voivat EHTY:n perustamissopimuksen 36 artiklan toisen kohdan nojalla riitauttaa kanteella, jota tutkiessaan yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia täysimääräisesti harkintavallan käyttämisen, sellaiset taloudelliset seuraamukset, joiden kohteena he ovat. Saman artiklan kolmannessa kohdassa määrätään sitä paitsi, että kantajat voivat edellä mainitun kanteen tueksi esittää, että yleiset päätökset, joita heidän väitetään jättäneen noudattamatta, ovat oikeudellisesti virheellisiä, mutta ne voivat tehdä tämän ainoastaan "33 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätyin edellytyksin", toisin sanoen ensisijaisesti niiden edellytysten vallitessa, joiden mukaan voidaan nostaa kumoamiskanne, ja osoittamalla oikeussuojan tarpeen olemassaolo. Koska kantajat ovat vedonneet olennaisten muotomääräysten rikkomiseen, oikeussääntöjen rikkomiseen ja harkintavallan väärinkäyttöön, niiden väitteet on näin ollen otettava tutkittaviksi, koska niiden oikeudellista virheellisyyttä koskevassa väitteessä viitataan selvästi yleisen päätöksen oikeudelliseen virheellisyyteen, minkä he ovat oikeutettuja tekemään 36 ja 33 artiklan nojalla. Lopuksi on kiistatonta, että heillä on oikeussuojan tarve, koska riidanalaisen sen yleisen päätöksen, johon perustuvat taloudellisia seuraamuksia koskevat päätökset, soveltaminen on omiaan loukkaamaan heidän etujaan. Komission esittämä väite tutkittavaksi ottamatta jättämisestä on tämän ensimmäisen kohdan osalta näin ollen hylättävä.

10 Toiseksi, 36 artiklassa olevalla viittauksella 33 artiklan ensimmäiseen kohtaan tarkoitetaan myös ja erityisesti viimeksi mainitun kohdan toista virkettä, jonka mukaan "yhteisön tuomioistuin ei kuitenkaan saa tutkia sitä taloudellisista tosiseikoista tai olosuhteista johtuvaa tilanteen arviointia, jonka perusteella komissio on tehnyt päätöksensä tai antanut suosituksensa, ellei

kanteen kohteena ole se, että komissio on käyttänyt harkintavaltaa väärin taikka ilmeisesti jättänyt noudattamatta tämän sopimuksen määräyksiä tai sen soveltamista koskevaa oikeussääntöä".

11 Kyseisen 33 artiklan toisen virkkeen ensimmäisessä osassa asetetaan näin ollen rajoituksia sille, missä määrin yhteisöjen tuomioistuin voi laillisuusvalvontaa harjoittaessaan tutkia komission tekemät talouspoliittiset valinnat; toisessa osassa nämä rajoitukset poistetaan edellyttäen, että kantaja väittää, että komissio on ilmeisesti jättänyt noudattamatta perustamissopimuksen määräyksiä tai käyttänyt harkintavaltaa väärin. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön (asiassa 6/54 21.3.1955 annettu tuomio, Yhdistynyt kuningaskunta v. korkea viranomainen, Kok. 1954-55, s. 201) mukaan "33 artiklassa ei vaadita sitä, että esitetty väite todistettaisiin ennakkoon täysin oikeaksi; tämä sitä paitsi merkitsisi välittömästi päätöksen kumoamista". Näin ollen on arvioitaessa niiden väitteiden tutkittavaksi ottamista, joiden tarkoituksena on saada yhteisöjen tuomioistuin arvioimaan asiaan liittyviä taloudellisia tosiseikkoja tai olosuhteita, sekä välttämätöntä että riittävää, että ilmeistä oikeussääntöjen rikkomista tai harkintavallan väärinkäyttöä koskevien väitteiden tueksi esitetään todistusaineistoa, jonka valossa nämä väitteet vaikuttavat perustelluilta; tiukempi vaatimus johtaisi siihen, että väitteen tutkittavaksi ottaminen sekoitettaisiin pääasiaan liittyvään todisteluun; väljempi tulkinta, jonka mukaan pelkkä kyseisiin perusteisiin vetoaminen olisi riittävä sen kannalta, että yhteisöjen tuomioistuin saataisiin arvioimaan taloudellisia seikkoja, vesittäisi tämän vaatimuksen pelkäksi muodollisuudeksi.

12 Käsiteltävänä olevassa asiassa kirjallisen ja suullisen menettelyn aikana esitetyt väitteet ovat riittävällä tavalla osoittaneet asian vaikeuden, jotta voidaan todeta, että niitä väitteitä, joihin on vedottu, on tuettu asianmukaisin *prima facie* todistein. Tämä toteamus riittää siihen, että kanteiden tutkittavaksi ottaminen voidaan tältä kohdin hyväksyä.

Ensimmäisen osa. Yleisen päätöksen 962/77/EHTY lainmukaisuus

Ensimmäinen luku. EHTY:n perustamissopimuksen 61 artiklan huomioon ottaminen

13 Koska päätös 962/77/EHTY on tehty perustamissopimuksen 61 artiklan pohjalta, tämän artiklan soveltamisen lainmukaisuus edellyttää muodollisten ja aineellisten edellytysten noudattamista, joita on tutkittava peräkkäin.
Osa 1. Perustamissopimuksen 61 artiklan alaan kuuluvan toimenpiteen toteuttamisessa huomioon otettavien muodollisten edellytysten noudattaminen

14 Päätös vahvistaa vähimmäishintoja yhteismarkkinoilla, minkä komissio voi tehdä, on sidottu erilaisiin muodollisiin edellytyksiin. Tämän päätöksen on ensinnäkin vastattava niitä yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat kaikkien niiden päätösten muotoa, jotka on tehty EHTY:n perustamissopimuksen nojalla, ja jotka on eritelty perustamissopimuksen 5 ja 15 artiklassa. Tämän lisäksi 61 artikla itsessään sisältää erityisiä vaatimuksia, joita siinä tarkoitettujen päätösten perustelujen on vastattava. Perustamissopimuksen 61 artiklassa määrätään lopuksi tietyistä erityisistä muodollisuuksista, joiden noudattamista siinä edellytetään. Näitä kolmea edellytysten ryhmää tarkastellaan vuorollaan seuraavissa kolmessa kappaleessa.

Kappale 1. Yleisten muotoa koskevien edellytysten noudattaminen (perustamissopimuksen 5 ja 15 artikla)

15 EHTY:n perustamissopimuksen 5 ja 15 artiklan mukaan yhteisö julkistaa toimiensa perusteet ja komission päätökset perustellaan, ja niissä viitataan niihin lausuntoihin, jotka on hankittava.

16 Jotkut kantajista väittävät, että perusteleminen on perusvaatimus erityisesti silloin kun kysymys on sellaisesta lainsäädäntötoimesta, johon sisältyy harkintavallan käyttämistä. Niiden mukaan päätös 962/77/EHTY on näin ollen "vääristynyt, epätäydellinen ja puutteellinen" sekä ristiriidassa perustamissopimuksen tavoitteiden kanssa. Niiden mukaan päätös perustuu joukolle perusteettomia näkemyksiä eikä siinä oteta huomioon näiden kantajien taloudellista tilannetta tai tuotanto-olosuhteita. Komissio ei ole myöskään todennut sitä seikkaa, että neuvoa-antava komitea viittasi 54 artiklaan eikä 61 artiklaan ratkaisun löytämiseksi kriisitilanteeseen.

17 Komissio pitää näitä väitteitä väärinä muistuttaen, että päätöksen "johdanto-osan perustelukappaleissa" muistutettiin, että terästeollisuus oli ollut suurissa vaikeuksissa vuosien ajan ja että betoniraudoitustankosektoriin kohdistui vielä suurempi heikentyminen kuin terästeollisuuteen yleensä.

18 On selvää, että perustamissopimuksen 5 ja 15 artiklan yleisillä määräyksillä määrätään velvoitteista, joita komission on noudatettava, mutta tämän velvoitteen muotoa tai ulottuvuutta ei ole millään tavalla täsmennetty. Kysymys on kohtuudella ymmärrettynä siitä, että kun kyse on toimesta, joka on tarkoitettu yleisesti sovellettavaksi, kyseisillä velvoitteilla velvoitetaan komissio ilmoittamaan päätöksensä perusteluissa sen kokonaistilanteen, joka on johtanut päätöksen tekemiseen, ja ne yleiset tavoitteet, jotka se pyrkii saavuttamaan.

19 Näin ollen ei voida vaatia sitä, että komissio täsmentäisi ne lukuisat monimutkaiset tosiseikat, jotka huomioon ottaen päätös on tehty, eikä sille sitäkään suuremmalla syyllä voida tältä osin velvoittaa arvioimaan näitä tosiseikkoja enemmän tai vähemmän täydellisesti tai kumoamaan neuvoa-antavien elinten kannanottoja.

20 Päätöksen 962/77/EHTY perusteluosa täyttää EHTY:n perustamissopimuksen 5 ja 15 artiklan vaatimukset.

21 Kyseinen perusteluosa lähtee itse asiassa liikkeelle toteamuksella terästeollisuuden kriisitilasta ja sen vaikutuksesta hintoihin. Siinä mainitaan toimitusten vapaaehtoisen suunnittelun epäonnistuminen betoniraudoitustankosektorilla ja siinä korostetaan niitä erityisiä vaikeuksia, joita tämän tuotteen markkinat ovat kohdanneet.

22 Väite, joka koskee sitä, ettei perusteluosassa ole mainittu brescialaisten yritysten taloudellista tilannetta ja tuotanto-olosuhteita, on hylättävä sillä perusteella, että komissio on arvioinut tilannetta kyseistä sektoria koskevan yhteisön teollisuuden kokonaisuutta tarkastellen ottaen huomioon päätöksen yleisen luonteen.

23 Sen erityisen huomautuksen osalta, joka koskee sitä, että lausuntomenettely neuvoa-antavan komitean kanssa on tapahtunut yritysten investointiohjelmiin kohdistettua yhteisön rahoitusta koskevan 54 artiklan mukaisesti sen sijaan, että se olisi tapahtunut 61 artiklan mukaisesti, relevantti informaatio, joka perustuu tämän komitean 17.3.1977 antamaan päätöslauselmaan, on puutteel-

lista, koska siinä ei mainita myöhempää 19.4.1977 pidettyä istuntoa, jonka kuluessa neuvoa-antava komitea on ottanut myönteisen kannan sen erityisen kysymyksen osalta, että betoniraudoitustangoille vahvistetaan vähimmäishinnat. Päätöksen viimeisessä perustelukappaleessa mainitaan sitä paitsi lausuntomenettely neuvoston kanssa ja ne tutkimukset, jotka on tehty yritysten kanssa.

24 Edellä esitetyistä toteamuksista seuraa se, että päätös 962/77/EHTY on ehkä perusteltu niukkasanaisesti, mutta yleisen päätöksen kannalta oikeudellisesti riittävällä tavalla ja että perustamissopimuksen 5 ja 15 artiklaa on noudatettu.

Kappale 2. Perustamissopimuksen 61 artiklan perustelua koskevien erityisvaatimusten noudattaminen.

25 Perustamissopimuksen 61 artiklassa määrätään, että komissio voi vahvistaa vähimmäishinnat yhteismarkkinoilla ainoastaan, jos se toteaa, että on tai on odotettavissa ilmeinen kriisi ja että tällainen päätös on tarpeen 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Siinä määrätään lisäksi, että hintojen vahvistamisessa komission on otettava huomioon tarve varmistaa hiili- ja terästeollisuuden sekä niiden tuotteita käyttävien teollisuudenalojen kilpailukyky 3 artiklan c alakohdassa määrättyjen periaatteiden mukaisesti. Näissä 61 artiklan määräyksissä luetellaan ne muotoa koskevat edellytykset, jotka sen päätöksen, jolla vähimmäishinnat vahvistetaan, on täytettävä. On kuitenkin ilmeistä, että niiden seurauksena on se, että päätösten perusteluosan on viitattava kyseisten edellytysten täyttymiseen, jotta voidaan täsmällisesti mahdollistaa aineellisten kysymysten oikeudellinen valvonta.

26 Sellaisen päätöksen, jolla vahvistetaan vähimmäishintoja, perusteluosassa on näin ollen lyhyesti mainittava ja perusteltava:

- se, että on olemassa tai on odotettavissa ilmeinen kriisi
- se, että päätös on tarpeellinen 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi,
- tuottajayritysten sekä niiden tuotteita käyttävien yritysten kilpailukyvyn kunnioittaminen hintojen vahvistamisessa.

27 Kiistäen sen, että aineelliset edellytykset ovat täyttyneet (tätä käsitellään jäljempänä), kantajat ovat korostaneet vastaavan perusteluosan puutteellisuutta. Perusteluosaa on näin ollen tutkittava.

28 Ilmeisen kriisin olemassaolo on todettu päätöksen ensimmäisessä perustelukappaleessa, jossa komissio vahvistaa, että terästeollisuus on vuosien ajan ollut vakavissa vaikeuksissa. Komissio täsmentää, että tarjonta ylittää merkittävällä tavalla kysynnän, että tuonnin osuus markkinoilla on voimakkaasti kasvanut ja että hinnat ovat laskeneet hyvinkin alle tuotantokustannusten. Näiden kolmen kriisiin liittyvän näkökohdan mainitseminen riittää sen ominaispiirteiden luonnehdintaan ja näin ollen määrittelemään sitä riittävällä tavalla perusteluosan tarkoituksiin.

29 Päätöksen tarpeellisuus 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi on vahvistettu neljännessä perustelukappaleessa toisessa ja kolmannessa perustelukappaleessa esitettyjen niiden syiden pohjalta, joita ovat toisin sanoen komission aiemmat yritykset varmistaa yritysten vapaaehtoiset sitoumukset, näiden yritysten epäonnistuminen sekä tästä seurannut betoniraudoitustankomarkkinoiden ja yritysten rahoitustilanteen heikentyminen. Tämä selvitys päätöksen tarpeellisuudesta riittää yhtenäisen perustelun antamiseksi tältä osin.

30 Lopuksi, hintojen vahvistamisen osalta, tuotantoyritysten ja niiden tuotteita käyttävien yritysten kilpailukyvyn kunnioittaminen on todettu kuudennessa perustelukappaleessa, jossa ilmaistaan huoli "markkinoiden joustavuuden" ylläpitämisestä siinä valinnassa, joka suoritetaan vähimmäishinnan laskemisena pohjahinnan ja rahtaushinnan perusteella, sekä kymmenennessä perustelukappaleessa, jossa todetaan, että yritykset ovat edelleen vapaita ilmoittamaan noudattavansa vahvistettuja vähimmäishintoja korkeampia hintoja. Sitä paitsi yhdennentoista perustelukappaleesta ilmenee *e contrario*, että on olemassa mahdollisuus sitoutua kaikkein edullisimpiin yhteisön hintoihin, kunhan nämä hinnat ovat sen päätöksen mukaisia, joka koskee vähimmäishintoja. Tältä osin perustelu, joka olisi epäilemättä voinut olla täsmällisempikin, on kuitenkin riittävä.

31 Perustamissopimuksen 61 artiklassa määrättyjä erityisiä perusteluvaatimuksia on näin ollen noudatettu oikeudellisesti riittävällä tavalla.

Kappale 3. Perustamissopimuksen erityisten muotoa koskevien edellytysten noudattaminen.

32 Perustamissopimuksen 61 artikla määrätään sellaisen päätöksen laatimiselle, jolla otetaan käyttöön sellainen hintajärjestelmä, joka vaikuttaa siten, että ETY:n yhteismarkkinoiden toiminnan normaalien sääntöjen soveltamista lykätään väliaikaisesti, sellaisia muotoa koskevia ehtoja, joiden tarkoituksena on varmistaa, että nämä toimenpiteet toteutetaan huolellisuutta ja varovaisuutta noudattaen; näitä ehtoja on pidettävä olennaisina ja yhteisöjen tuomioistuimen on näin ollen tutkittava niitä sen selvittämiseksi, onko niitä noudatettu.

33 Perustamissopimuksen 61 artiklassa määrätään ensinnäkin, että komission on tehtävä päätös, jolla vahvistetaan hintoja,

1. 46 artiklan 1 kohdan ja 48 artiklan 3 kohdan mukaisesti yritysten ja niiden yhteenliittymien kanssa tehtyjen tutkimusten perusteella,

2. kuultuaan neuvoa-antavaa komiteaa,

3. kuultuaan neuvostoa,

sekä toimenpiteen aiheellisuudesta että sillä määrättävästä hintatasosta.

34 Yhteisöjen tuomioistuin on edellä todennut, että päätöksen 962/77/EHTY viimeisessä perustelukappaleessa on mainittu ne tutkimukset ja kuulemiset, joista on kyse. Kantajien mukaan olennaisia muotoa koskevia ehtoja on kuitenkin loukattu, koska kyseisiä tutkimuksia ja kuulemisia ei ole toteutettu riittävällä huolellisuudella.

35 1) Italialaisten kantajien mukaan komissio ei ole suorittanut sellaisia huolellisia ennakollisia tutkimuksia, joiden avulla olisi ollut erityisesti mahdollista todeta, että 50 % betoniraudoitustankosektorista ei ollut kriisissä ja että vaikka nämä tutkimukset on tehty, niitä ei ole tehty yhdessä kantajien kanssa.

36 Komissio huomauttaa, että EHTY:n perustamissopimuksen määräysten ja erityisesti 46 ja 48 artiklan nojalla se tutkii jatkuvasti markkinoiden ja hintojen kehitystä ja että yritykset ovat velvollisia toimittamaan sille tietoja hintaluetteloidensa muutoksista sekä tuontinsa ja vientinsä määristä. Tämän

lisäksi komissio on vuodesta 1975 alkaen ryhtynyt toteuttamaan erityisiä hintoja koskevia tutkimuksia; näin ollen 2.5.1975 päivätyssä tiedoksiannossa, joka on toimitettu kaikille terästä tuottaville yrityksille (EYVL C 100, s. 1), komissio onkin vedoten terästeollisuuden tuotteiden hintojen laskuun yhteisössä ja niiden vaikutuksiin työllisyyteen ilmoittanut yrityksille, että se aikoo voimistaa tarkistuksiaan hintoja koskevien perustamissopimuksen määräysten noudattamisen osalta ja että se aikoo erityisellä huolellisuudella seurata teräksen tuonnin kehitystä yhteisössä ja sen vaikutusta hintatasoon. Komissio muistuttaa lisäksi seuraavista päätöksistään: yritysten velvoitetta ilmoittaa kuukausittain määrätty, arvioitu tai toteutunut raakaterästuotantonsa koskeva 16.5.1975 tehty päätös 1272/75/EHTY (EYVL L 130, s. 7), terästeollisuuden yritysten velvoitetta ilmoittaa tietyt työllisyyttä koskevat tiedot (työllistettyjen henkilöiden määrä, työhönottojen määrä, erottamisten määrä, työajan lyhentäminen) koskeva 17.7.1975 tehty päätös 1870/75/EHTY (EYVL L 190, s. 26), sekä tuotantoyritysten velvoitetta ilmoittaa kuukausittain mahdollisimman nopeasti pääasiallisten tuotteiden, joihin kuuluvat betoniraudoitustangot, toimitukset yhteismarkkinoilla sekä niiden viennin kolmansiin maihin. Hintojen osalta komissio oli suunnitellut vähimmäishintoja koskevan järjestelmän käyttöön ottamista, ja 19.1.1976 neuvoa-antava komitea käsitteli tällaisen toimenpiteen suositeltavuutta (Asiakirja nro A/430/76 F) ja päätyi kannattamaan sitä annettujen äänten enemmistöllä; ottaen huomioon tämän vuoden 1976 alun äänestyksen ja myös lievän paranemisen suhdannetilanteessa, komissio ei jatkanut kohti järjestelmän toteuttamista vaan arvioi, että tyydyttäviin tuloksiin päästäisiin sellaisilla toimilla, jotka eivät olisi pakottavia ja joilla tuotantoa ja hintapolitiikkaa ohjattaisiin sellaisten vapaaehtoisten sitoumusten perusteella, joihin ryhdyttäisiin ennakoivia ohjelmia soveltaen. Taloudellisen valinnan osalta komissio julkaisi yleispiirteisen tiedoksiannon (EYVL C 303, 23.12.1976, s. 3), jossa kuvailtiin niitä toimintalinjoja, joita se aikoi noudattaa. Tässä tiedoksiannossa käsiteltiin kaikkia ongelmaan liittyviä näkökohtia: markkinoiden analysointia ja valvontaa, investointeja, tuotantoon ja hintoihin liittyviä erityisiä kriisitoimenpiteitä, yhteisön ja kolmansien maiden suhteita teräsmarkkinoilla sekä sosiaalisia ja alueellisia ongelmia. Tätä tiedoksiantoa on seurannut toinen tiedoksianto (EYVL C 304, 24.12.1976, s. 5), joka on annettu EHTY:n perustamissopimuksen 46 artiklan mukaisesti. Komissio on tässä tiedoksiannossa sen jälkeen, kun siinä on todettu, että komissio on - vuoden 1977 ensimmäistä kolmannesta koskevassa ennakoivassa ohjelmassaan - tehnyt ennakkoarvioita, jotka ovat koskeneet kuuteen tuoteryhmään, mukaan lukien betoniraudoitustangot, jaettuja toimituksia, ilmoittanut aikovansa tehdä yksityiskohtaisia ennakkoarvioita näiden tuotteiden toimituksista yhteisön

sisämarkkinoilla jakamalla ne yritysten tai yritysten yhteenliittymien välillä, joita pyydettäisiin "itsenäisesti ja luottamuksellisesti" sitoutumaan siihen, että ne rajoittavat toimituksensa niihin määriin, jotka niille ilmoitettaisiin.

37 Tästä esityksestä, joka koskee komission toimintaa ennen päätöksen 962/77/EHTY antamista, ilmenee, että terästeollisuuden yritykset eivät ole voineet olla tietämättömiä niistä erityisistä toimenpiteistä, joita komissio aikoi toteuttaa, ja että täten tiedotettuina ne ovat olleet siinä asemassa, että ne ovat voineet joko itsenäisesti tai tuottajajärjestöjensä kautta saattaa ehdotuksensa komission tietoon.

38 Lopuksi, Brescian teollisuusyhdistys, johon kuuluu 40–50 yritystä, on useaan otteeseen kutsuttu valmistaviin työkokouksiin, joihin kaksi heidän edustajaansa on osallistunut, nimittäin 25.3.1977 pidettyyn kokoukseen, jonka kuluessa on käsitelty asiakirjaa, joka koski yritysten tuotantokustannuksia, hinta-asteikkojen ongelmaa, tavoiteltuja tavoitteita sekä hintojen laskentatapaa.

39 2) Neuvoa-antavaa komiteaa on 19.4.1977 kuultu sekä mahdollisuudesta ottaa käyttöön vähimmäishinnat betoniraudoitustangoille yhteismarkkinoilla että hintatasoista (Asiakirja nro A/1730/77 F), ja keskustelussa on tullut esille laaja yksimielisyys tarpeesta tällaisen toimenpiteen toteuttamiseksi; sitä ovat vastustaneet ainoastaan saksalaiset tuottajat ja näiden tuotteita käyttävät tahot.

40 3) Neuvosto, jota on kuultu samoista kysymyksistä, on hyväksynyt tämän toimenpiteen yksimielisesti.

41 Lisäksi Euroopan parlamentti on äänestänyt sellaisen päätöslauselman puolesta, jolla on kannatettu komission kantaa Euroopan terästeollisuuden kriisin voittamiseksi (EYVL C 118, 16.5.1977, s. 56).

42 Kaikista näistä toteamuksista seuraa, että niitä muotoa koskevia edellytyksiä, joita perustamissopimuksessa on asetettu komissiolle, on noudatettu eikä mitään sellaista muotoa koskevaa vaatimusta, jonka laiminlyönnin seuraamuksena on mitättömyys, ole jätetty noudattamatta.

Toinen luku. Perustamissopimuksen 61 artiklassa määrättyjen aineellisten edellytysten noudattaminen

43 Vähimmäishintojen vahvistamiseksi on tarpeen, että komissio 1) toteaa, että on tai on odotettavissa ilmeinen kriisi, 2) toteaa, että tällainen päätös on tarpeen 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, ja 3) ottaa huomioon tarpeen varmistaa terästeollisuuden sekä sen tuotteita käyttävien teollisuudenalojen kilpailukyky 3 artiklan c alakohdassa määrättyjen periaatteiden mukaisesti.

Kappale 1. Olemassaoleva tai odotettavissa oleva ilmeinen kriisi

44 Italialaiset kantajat väittävät, että betoniraudoitustankoja valmistavat pienet ja keskisuuret yritykset eivät olleet kriisissä vuoden 1977 alussa niiden rakenteen, erikoistumisen ja tekniikan ansiosta.

45 Nämä kantajat väittävät, että sen arvion, joka olisi tehtävä "kriisin" olemassaolosta, pitäisi koskea paitsi niitä vaikeuksia, joita Pohjois-Italian suuret terästeollisuuden laitokset kohtaavat, myös sitä tyydyttävää toiminnan tilaa, joka koskee kolmannesta betoniraudoitustankosektoria.

46 Komissio puolestaan arvioi ensiksi terästeollisuuden tilannetta yhteismarkkinoilla kokonaisuudessaan.

47 Taloudellisten olosuhteiden ja suoritettujen tutkimusten perusteella, ottaen huomioon betoniraudoitustankojen tuotannon vähentymisen koko yhteisössä ja todeten, että terästeollisuus oli vuosien ajan ollut vakavissa vaikeuksissa, mikä on johtanut 50 000 työpaikan häviämiseen vuoden 1975 heinäkuun ja vuoden 1977 lopun välillä, että tarjonta ylitti jatkuvasti kysynnän, että tuonnin osuus markkinoista oli voimakkaasti kasvanut ja että hinnat olivat laskeneet hyvinkin alle tuotantokustannusten, komissio, tehden ne johtopäätökset, jotka tilanteesta seurasivat, on todennut ilmeisen kriisin olemassaolon tuotannon osalta.

48 Yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että italialaisten yritysten kanteiden olennainen osa liittyy siihen, että ne arvioivat päätöstä 962/77/EHTY ottaen huomioon yksinomaan pienimuotoisen italialaisen terästeollisuuden tilanteen.

49 Komissio on tosin velvollinen perustamissopimuksen 3 artiklan nojalla toimimaan yhteisen edun mukaisesti, mutta tämä ei merkitse sitä, että sen olisi toimittava poikkeuksetta kaikkien edun mukaisesti, koska komissiolla ei

ole tehtäviään täyttäessään velvollisuutta toimia ainoastaan silloin, kun mihinkään etuun ei vaikuteta epäedullisesti. Sen on sitä vastoin punnittava erilaisia etuja ja vältettävä vahingollisia seurauksia, mikäli se päätös, jonka se on aikeissa tehdä, kohtuudella mahdollistaa tämän. Komissio voi yhteisen edun mukaisesti käyttää päätösvaltaansa olosuhteiden vaatimusten mukaisesti jopa tiettyjen yksittäisten etujen vahingoksi.

50 Tästä seuraa, että koska komissio on analysoinut betoniraudoitustankojen tuotannon ja kulutuksen välisen tasapainon rikkoutumisen ilmeiseksi kriisitilaksi ja todennut, että saksalaiset yritykset ovat vahvistaneet tämän käsityksen, ja koska italialaiset yritykset, jotka ovat kiistäneet kriisitilan olemassaolon, eivät ole kyenneet todistamaan väitettään riittävällä tavalla, komissio ei ole perustanut päätöstään aineellisesti epätäsmällisiin tosiseikkoihin tai taloudellisiin olosuhteisiin, oikeudelliseen virheeseen eikä myöskään ilmeisen virheelliseen arvioon. Komissio on näin ollen voinut pätevällä tavalla todeta ilmeisen kriisin olemassaolon.

Kappale 2. Perustamissopimuksen 3 artiklan noudattaminen

51 Kantajat ovat väittäneet, että niiden mielestä komissio on samanaikaisesti jättänyt noudattamatta kaikkia 3 artiklan a-g alakohdissa lueteltuja tavoitteita ja erityisesti c alakohtaa siltä osin kuin tässä määräyksessä asetetaan velvoite huolehtia mahdollisimman alhaisten hintojen toteuttamisesta eli tavoite, joka on vastakkainen vähimmäishintojen vahvistamiselle. Ne lisäävät, että päätös 962/77/EHTY on protektionistinen toimenpide, joka on taloudellisen kehityksen vastainen, koska komissio määrää noudattamaan korkeampia hintoja ottaakseen huomioon ne yritykset, joiden tuotantokustannukset ovat korkeammat.

52 Vaatimalla lähes kaikkien 3 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden samanaikaista noudattamista kantajat asettavat vaatimuksen, joka on ylimitoitettu ja ristiriitainen.

53 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä, tarkemmin sanoen 13.6.1958 annetussa tuomiossa (asia 9/56, Meroni & Co v. korkea viranomainen, Kok. 1958, s. 43) ja 21.6.1958 annetussa tuomiossa (asia 8/57, Groupement des hauts fourneaux et aciéries belges v. korkea viranomainen, Kok. 1958, s. 242) todetaan, että 3 artiklassa viitataan kahdeksaan erilliseen tavoitteeseen, eikä ole varmaa, että ne kaikki voidaan saavuttaa kaikissa olosuhteissa kokonaisuudessaan ja samanaikaisesti.

54 Yhteisöjen tuomioistuin on tehnyt tästä sen johtopäätöksen, että pyrkiessään toteuttamaan perustamissopimuksen 3 artiklassa määrättyjä tavoitteita komission on varmistettava, että se pystyy jatkuvasti saattamaan sopusointuun erillisinä tarkastelluista tavoitteista mahdollisesti aiheutuvat ristiriitaisuudet, ja se, että se tällaisissa ristiriitatapauksissa asettaa etusijalle sellaiset kyseisen artiklan sisältämät tavoitteet, jotka vaikuttavat niiden tosiseikkojen tai taloudellisten olosuhteiden perusteella tärkeimmiltä, joiden perusteella se tekee päätöksensä.

55 Jos tarve kompromissiin eri tavoitteiden välillä on välttämätön normaalissa markkinatilanteessa, on se sitäkin suuremmalla syyllä hyväksyttävä kriisitilassa, joka oikeuttaa sellaisten poikkeuksellisten toimenpiteiden käyttöön ottamisen, joilla poiketaan niistä normaaleista säännöistä, joilla säännellään teräksen yhteismarkkinoiden toimintaa, ja jotka selvästi merkitsevät sitä, ettei tiettyjä 3 artiklan tavoitteita voida noudattaa, ainakaan c alakohtaan sisältyvää tavoitetta, jossa määrätään huolehtimaan mahdollisimman alhaisten hintojen toteuttamisesta.

56 Komissio on harkintavaltansa nojalla asettanut itselleen kolme tavoitetta:

- 3 artiklan c alakohdan mukaisesti sen mahdollistaminen, että yritykset voivat saada vähimmäismäärän rahoitusvoimavaroja, jotta nämä voivat toteuttaa tarpeellisen rakenteiden uudelleen järjestämisen,

- 3 artiklan e alakohdan mukaisesti työllisyyden ylläpitäminen, jotta työntekijöiden elin- ja työolot eivät heikentyisi,

- 3 artiklan a alakohdan mukaisesti riittävän tuotannon tason ylläpitäminen pitkällä aikavälillä;

komissio on pitänyt näitä tavoitteita oikeutettuina kyseisen alan yleisen edun perusteella ottaen huomioon ne taloudelliset olosuhteet, jotka tuona ajankohtana vallitsivat. Näin ollen komission asiana oli betoniraudoitustankoteollisuuden ollessa kriisitilassa sen päätöksentekomekanismin mukaisesti, joka on luotu sellaisen terästeollisuutta koskevan politiikan toteuttamiseksi, jonka tarkoituksena on ilmeisen kriisitilan lakkaaminen, määritellä ne tavoitteet, joita se piti sopivina sellaisen sosiaalisen ja rakenteellisen ohjelman luomiseksi, joka olisi oikealla tavalla suhteutettu esiintyviin ongelmiin nähden.

57 Edellä esitetyt arviot johtavat siihen, että on riittävää näyttöä sen käsityksen tukemiseksi, että – tämän tapauksen olosuhteiden vallitessa ja sillä hetkellä kun päätös tehtiin – päätös on noudattanut niitä 3 artiklassa asetettuja tavoitteita, jotka vastasivat komission valitsemaa talous- ja sosiaalipolitiikkaa.

58 Jotta aiottu päätös olisi lainmukainen vaaditaan lisäksi, että komissio toteaa tämän päätöksen tekemisen tarpeelliseksi 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

59 Kriisinvastainen politiikka terästeollisuuden alalla perustuu yritysten välisen yhteisvastuullisuuden perusperiaatteelle, joka on ilmaistu EHTY:n perustamissopimuksen johdanto-osassa ja konkretisoitu erityisesti lukuisissa artikloissa kuten 3 artiklassa (etusija myönnetty yhteiselle edulle, mikä edellyttää yhteisvastuullisuusvelvoitetta), 49 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa (yhteisön rahoitusjärjestelmä, joka perustuu maksuihin), 55 artiklan 2 kohdassa (tekniikan ja sosiaalialan tutkimustulosten asettaminen yleiseen käyttöön), 56 artiklassa (avustuksia sopeuttamiseen ja uudelleenkouluttautumiseen) sekä 53 artiklassa (rahoitusmekanismien luominen).

60 Tämän periaatteen mukaisesti komissio on aikonut toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, jotka eivät ole pakottavia ja joiden tarkoituksena on ollut eheyttää tasapainoa terästeollisuuden tuotteiden tarjonnan ja kysynnän välillä; nämä toimenpiteet – kuten edellä on todettu – perustuivat muun muassa yhteisön terästeollisuuden yritysten sitoutumiseen noudattaa niitä toimitusta koskevia määräyksiä, joita komissio oli antanut ja jotka oli annettu tiedoksi jokaiselle yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle. Päinvastoin kuin muiden valssattujen tuotteiden, joiden osalta vapaaehtoiset sitoumukset vähentää tuotantoa kattoivat 90 % komission vahvistamasta määrästä, vapaaehtoiset sitoumukset betoniraudoitustankojen osalta kattoivat ainoastaan 50 % osuuden toimitustavoitteista, mikä määrä oli selkeästi riittämätön kyseisen alan tervehdyttämisen kannalta. Tämä johti betoniraudoitustankomarkkinoiden yhä korostuneempaan heikkenemiseen. Sen vapaaehtoisiin sitoumuksiin perustuva järjestelmä, jonka tarkoituksena oli tuotannon vähentäminen, osoitti tarpeen pakolliselle betoniraudoitustankoja koskevalle järjestelmälle, kun taas muiden valssattujen tuotteiden osalta komissio julkaisi ohjeellisia hintoja (EYVL L 114, 5.5.1977, s. 18).

61 Tietyt kantajat, erityisesti Rumi (asia 263/78), ovat sitä mieltä, että komissio on luomalla vähimmäishintoja koskevan järjestelmän silloin kun "sen olisi pitänyt noudattaa perustamissopimuksen 58 artiklaa ja ottaa käyttöön kiintiöjärjestelmä erilaisilla täydentävillä toimenpiteillä varustettuna" tehnyt

sellaisen virheellisen arvion taloudellisesta tilanteesta, joka vastaa perustamissopimuksen sääntöjen ilmeistä noudattamatta jättämistä.

62 Tämän väitteen, joka koskee välittömien toimien toteuttamatta jättämistä tuotannon alalla, hylkäämiseksi on riittävää todeta, että 58 artiklassa alistetaan pakollisen kiintiöjärjestelmän käyttöönotto sille edellytykselle, että todetaan 57 artiklassa määrättyjen toimenpiteiden olevan riittämättömiä kriisitilanteen korjaamiseksi. Nämä välilliset toimintatavat sisältävät perustamissopimuksessa määrättyjä hintoja koskevia toimia ja näin ollen vähimmäishintoja koskevan järjestelmän luomisen 61 artiklan b alakohdan pohjalta.

63 Ilman, että olisi tarpeen vedota väitteeseen, jonka mukaan komissiolla on tässä asiassa sellainen laaja harkintavalta taloudellisen valinnan osalta, joka voidaan asettaa kyseenalaiseksi ainoastaan, jos komissio on syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön tai jättänyt ilmeisellä tavalla noudattamatta perustamissopimuksen määräyksiä, on tämän väitteen perusteettomuuden toteamiseksi riittävää todeta, että komission voidaan edellyttää luovan tuotantokiintiöjärjestelmän ainoastaan jos voidaan todeta, ettei kriisiä voida selvittää muun muassa hintoja koskevilla toimilla.

64 Tästä seuraa, että kun vertaillaan vähimmäishintoja koskevan järjestelmän haittapuolia ja toteutetun toimenpiteen tarpeellisuutta 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan todeta, ettei komissio ole ylittänyt harkintavaltaansa päätymällä valittuun ratkaisuun.

Kappale 3. Hintojen taso suhteessa perustamissopimuksen 61 artiklan loppuosan noudattamiseen

65 Viimeinen edellytys, joka koskee vähimmäishintoihin liittyvän päätöksen lainmukaisuutta, koskee hintojen tason vahvistamista.

66 Mainitun 61 artiklan toiseksi viimeisessä alakohdassa täsmennetään, että "hintojen vahvistamisessa korkean viranomaisen on otettava huomioon tarve varmistaa hiili- ja terästeollisuuden sekä niiden tuotteita käyttävien teollisuudenalojen kilpailukyky 3 artiklan c alakohdassa määrättyjen periaatteiden mukaisesti"; 3 artiklan c alakohdassa määrätään paitsi mahdollisimman alhaisten hintojen toteuttamisesta myös sen mahdollistamisesta, että tarvittavat poistot ja tavanomainen tuotto sijoitetulle pääomalle ovat mahdollisia.

67 Sen tavoitteen, joka koskee kriisissä olevaan sektoriin kuuluvien yritysten rahoitustilanteen järjestämistä, saavuttamiseksi sekä 61 artiklan tavoitteiden noudattamiseksi komissio on arvioinut, että

a) vähimmäishintojen pitäisi olla korkeampia kuin markkinahintojen, mutta kuitenkin vahvistettuja sellaiselle tasolle, että vältettäisiin kilpailun vääristymät terästeollisuuden hyväksi ja muiden taloudellisten sektorien vahingoksi, että otettaisiin huomioon talouspolitiikan yleiset tavoitteet sekä erityisesti terästeollisuuden tuotteita käyttävien yritysten edut ja näiden yritysten kilpailuaseman, ja että vältettäisiin viennin ja tuonnin häiriöt;

b) oli tärkeää ottaa huomioon tuotantokustannukset, jotka vaihtelevat tuntuvasti niiden tuotantomenetelmien vuoksi, joita eri yritykset ovat ottaneet käyttöön; puolet näistä yrityksistä käytti rautamalmia, jonka hinta oli vuosien 1975 ja 1977 välillä noussut 8–35 % jäsenvaltiosta riippuen, ja toinen puoli romurautaa, jonka hinta oli jäsenvaltiosta riippuen laskenut 37–47 %.

68 Ottaen huomioon saavutettavat tavoitteet sekä pääasiallisen tosiasioita koskevien seikkojen kokonaisuuden, joka koski hintoja, jotka puolestaan ovat käytännössä ainoa alue, jota kilpailu voi koskea – koska betoniraudoitustankosektorilla laatuerot ovat käytännössä merkityksettömiä – komissiosta vaikutti kohtuulliselta, että käyttöön otettavien hintojen pitäisi olla kaikkein alhaisimman hintatason, eli 165 ja 180 laskentayksikön (brescialaiset yritykset) yläpuolella, mutta kaikkein korkeimpien hintojen, eli 253 laskentayksikön (tanskalaiset yritykset) alapuolella.

69 Täsmentääkseen ratkaisuaan komissio on 25.4.1977 laskenut hinnat tonnia kohti ja päättänyt vahvistaa tavallisten betoniraudoitustankojen pakolliseksi vähimmäishinnaksi 198 laskentayksikköä vastaavan kansallisen valuutan määrän ja kestävyydeltään parannettujen betoniraudoitustankojen hinnaksi 205 laskentayksikköä vastaavan kansallisen valuutan määrän.

70 Kantajat arvostelevat laskutapaa, jota on käytetty vähimmäishintojen vahvistamisessa; ne arvioivat, että ollakseen perustamissopimuksen 3 artiklan c alakohdan mukainen vähimmäishinta olisi pitänyt vahvistaa yhteisön yritysten alimman kannattavan hinnan perusteella, eli sen hinnan perusteella, joka vastaa tarjonnan ja kysynnän leikkauspistettä ja joka vastaa samoin 3 artiklan poistoja ja pääoman tuottoja koskevia kriteereitä. Kantajien mukaan käyttöön otetut vähimmäishinnat suosivat todellisuudessa "vähemmän kilpailukykyisiä

ja tuottamattomia yrityksiä ja tuovat järjestelmään mukanaan ohjaavan protektionismin muodon, jota ei voida hyväksyä", kun taas vähimmäishintojen todellinen tehtävä on "estää myynti polkuhinnoin ja vähentää vaarallisten myyntien riskiä sellaisten keinottelijoiden taholta, jotka ovat taipuvaisia harjoittamaan polkumyyntiä".

71 Esitetyn arvostelun osalta on todettava, että hintatason vahvistamisessa käytetty menetelmä on harkinnanvarainen ja tekninen asia, jota ohjaa yhteisvastuullisuuden periaate, 61 artiklan toiseksi viimeisessä alakohdassa lueteltujen kriteerien noudattaminen sekä niiden muotoa koskevien edellytysten noudattaminen, jotka koskevat neuvoa-antavan komitean ja neuvoston kuulemista.

72 Yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa komission valintoja 36 artiklan viimeisessä kohdassa tarkoitetulla tavalla ainoastaan silloin, kun taloudellisessa arvioinnissa on loukattu ilmeisellä tavalla oikeussääntöjä, ja tässä erityisessä tapauksessa tutkia, estikö käyttöön otettu hintataso 3 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisen.

73 Koska tuotantokustannusten määrissä esiintyi huomattavia eroja yhteisössä, hintatasoa ei voitu määritellä niiden yritysten tuotantokustannusten perusteella, jotka tuottivat eniten, koska tämä menettely olisi tehnyt vähimmäishintojen käyttöön oton hyödyttömäksi ottaen huomioon ne tavoitteet, jotka niille on annettu perustamissopimuksessa ja päätöksellä 962/77/EHTY käyttöön otetussa järjestelmässä.

74 Sen tarpeen osalta, joka koskee terästeollisuuden yritysten kilpailukyvyn ylläpitämistä, voidaan todeta, että ainoastaan brescialaiset yritykset noudattivat vähimmäishintoja alhaisempia asteikkohintoja, kun taas niiden kilpailijat noudattivat vahvistettuja vähimmäishintoja korkeampia asteikkohintoja. Myymällä tuotteitaan tarkalleen vähimmäishintaan brescialaisilla yrityksillä oli vielä mahdollisuus myydä tuotteitaan alhaisemmilla tai ainakin samoilla hinnoilla kuin mitä niiden kilpailijat, joihin kriisi oli vaikuttanut, noudattivat; sitä paitsi vähimmäishintoja koskeva järjestelmä ei aiheuttanut tuntuvia vääristymiä perinteisessä kaupankäynnissä suhteessa kyseisten tuotteiden kaupan kokonaisvolyymiin.

75 Niiden teollisuudenalojen osalta, jotka käyttävät kyseisiä tuotteita ja joiden tuotantokyky on myös varmistettava, on todettava, että sen lisäksi, että ne olivat neuvoa-antavassa komiteassa antaneet suostumuksensa järjestelmän

käyttöönotolle ilmeni myös, että koska vähimmäishintojen taso on alhaisempi kuin japanilaisten ja amerikkalaisten yritysten hintataso, kyseisten teollisuudenalojen etuja ei ole loukattu.

76 Sen tehtävän osalta, jonka kantaja AFIM (asia 226/78) antaa vähimmäishinnoille, nimittäin "polkuhintojen" estämisen osalta on lopuksi todettava, että tämä merkitsisi sellaisen tarkoituksen antamista 61 artiklalle, joka siihen ei sisälly.

77 Näin ollen, ottaen huomioon niiden taloudellisten ennusteiden monimutkaisen luonteen, joita hintatason vahvistamiseen sisältyi, ilmenee, että komissio on tässä arvioinnissaan ottanut huomioon perustamissopimuksen 3 artiklan c kohdassa määrätyt periaatteet.

78 Tästä seuraa, että tämän yleisen tarkastelun perusteella, joka on koskenut niistä tosiseikoista ja taloudellisista olosuhteista johtuvan tilanteen arviointia, joiden perusteella päätös 962/77/EHTY on tehty, voidaan tehdä se johtopäätös, että tämä yleinen päätös ei millään tavalla ole lainvastainen suhteessa EHTY:n perustamissopimuksen 61 artiklaan.

Toinen luku. Kantajien mainitsemien perustamissopimuksen muiden artiklojen sekä yleisten periaatteiden noudattaminen

Osa 1. Perustamissopimuksen 2, 4 ja 5 artiklan noudattaminen

79 Kantajat väittävät, että 2, 4 ja 5 artiklaa on jätetty ilmeisellä tavalla noudattamatta päätöksessä 962/77/EHTY. Perustamissopimuksen 2 ja 5 artiklassa määritellään yleisin sanamuodoin tehtävä, joka yhteisön olisi täytettävä, ja 4 artiklassa asetetaan pääasialliset kiellot, jotka liittyvät hiilen ja teräksen yhteismarkkinoiden perustamiseen ja ylläpitämiseen; on väitetty, että näiden artiklojen yleisten päämäärien toteuttaminen, johon yhteisön kaiken toiminnan olisi tähdättävä, olisi vaarannettu päätöksellä 962/77/EHTY.

80 Tekemällä tämän väitteen kantajat unohtavat sen seikan, että koska perustamissopimuksessa on määrätty tiettyjen määriteltyjen tilanteiden osalta julkisen vallan interventioista, perustamissopimuksessa on määrätty poikkeuksista, jotka kohdistuvat niihin yhteismarkkinoiden toimintaa sääntöleviin sääntöihin, jotka perustuvat markkinatalouden periaatteeseen.

81 Määräämällä mahdollisuudesta toteuttaa sellaisen toimenpiteen kuin vähimmäishintojen käyttöön ottamisen yhteisön lainsäätäjä on selvästikin hyväksynyt mahdollisuuden poiketa väliaikaisesti kilpailumekanismeista sillä edellytyksellä, että 3 artiklan c alakohdassa määrättyjä tavoitteita noudatetaan.

82 Näin ollen on ilmeistä, että 61 artiklan soveltamisen edellytykset ovat täyttyneet, jos yleinen päätös noudattaa 3 artiklassa määrättyjä yhdenmukaistettuja tavoitteita. Vaikka on totta, että 3 artiklan ohella 2, 4 ja 5 artiklassa määrätään yhteisön perustavoitteista, on huomattava, että kun komissiolla on oikeus toteuttaa toimenpide, joka on poikkeuksellinen ja poikkeaa markkinoiden normaalista toiminnasta, niissä perustamissopimuksen määräyksissä, joiden nojalla toimenpide on toteutettu, osoitetaan täsmällisellä tavalla ne artiklat, joka komission on pakko ottaa huomioon.

83 Näin on erityisesti 53 artiklan osalta, joka koskee sellaisia rahoitusmekanismeja, jotka ovat sallittuja, jos ne ovat tarpeen 3 artiklassa määrättyjen tehtävien täytäntöönpanemiseksi ja yhteensopivia perustamissopimuksen määräysten, erityisesti 65 artiklan kanssa; 58 artiklan osalta, joka koskee käyttöön otettavia kiintiöitä, ottaen huomioon 2, 3 ja 4 artiklassa määrätyt periaatteet; 66 artiklan osalta, joka koskee tietyille yrityksille annettavia lupia, jotka annetaan sillä edellytyksellä, että 4 artiklan b alakohdassa ilmaistua periaatetta noudatetaan; 74 artiklan osalta, jonka mukaan komissio on polkumyyntiä koskevissa asioissa valtuutettu toteuttamaan kaikkia toimenpiteitä, jotka ovat perustamissopimuksen ja erityisesti 3 artiklan mukaisia; 95 artiklan osalta, jossa tarkoitetaan niitä tapauksia, joissa tehtävästä päätöksestä tai annettavasta suosituksesta ei määrätä perustamissopimuksessa ja joissa on pakko noudattaa periaatteita, jotka on määrätty 2, 3, 4 ja 5 artiklassa. Tästä luettelosta ilmenee sitä paitsi, että ne perustamissopimuksen määräysten vaatimukset, jotka koskevat niitä periaatteita ja tavoitteita, joita on noudatettava, jotta poikkeuksen sisältävä toimenpide olisi oikeudellisesti virheetön, vastaavat niiden poikkeusten merkitystä, jolla puututaan markkinoiden normaalin toiminnan sääntöihin ja mekanismeihin tai yrityksen itsenäisyyteen.

84 Näistä toteamuksista seuraa, että sen perustamissopimuksessa määrätyn poikkeuksellisen toimenpiteen luonne, jolla poiketaan yhdestä tai useammasta markkinoiden normaaliin toimintaan liittyvästä seikasta ja joka enemmän tai vähemmän pitkälle menevällä tavalla vaikuttaa kyseiseen toimintaan, on johtanut siihen, että nämä toimenpiteet on alistettu sellaisille muodollisille ja aineellisille edellytyksille, joita on noudatettava erittäin tiukasti päätöksen

oikeudellisen virheettömyyden varmistamiseksi ja joiden joukossa on tyhjentävällä tavalla lueteltu ne periaatteet ja tavoitteet, jotka täytyy ottaa huomioon poikkeuksen sisältävää päätöstä tehtäessä, kun taas muiden perustamissopimuksessa määrättyjen periaatteiden ja tavoitteiden voidaan katsoa jäävän taka-alalle sen rajoitetun ajanjakson ajaksi, jolloin kyseinen poikkeuksen sisältävä päätös on voimassa.

85 Perustamissopimuksen 61 artiklan määräyksiä – joissa viitataan ainoastaan perustamissopimuksen 3 artiklaan – on tulkittava siten, että tässä artiklassa määrättyjen tavoitteiden ja periaatteiden noudattaminen itsessään riittää varmistamaan vähimmäishintoja koskevan päätöksen oikeudellisen virheettömyyden.

86 Näin ollen ei ole tarvetta käsitellä yksityiskohtaisesti kantajien niitä väitteitä, jotka koskevat 2, 4 ja 5 artiklaa, koska näissä artikloissa määrättyjen periaatteiden noudattaminen ei ole ehdottoman välttämätöntä, jotta päätöksen 962/77/EHTY voidaan todeta olevan oikeudellisesti virheetön.

Osa 2. Päätöksen 962/77/EHTY oikeudellinen virheettömyys ottaen huomioon yleiset oikeusperiaatteet

87 Aluksi on muistettava, että 61 artiklan päämääränä on mahdollistaa se, että yhteisö voi selvittää taloudellisia kriisitilanteita soveltamalla yhteisvastuun periaatetta.

Kappale 1. Omistusoikeuden kunnioittamisen huomioon ottaminen

88 Tiettyjen kantajien mukaan vähimmäishintoja koskeva järjestelmä – jos sitä olisi sovellettu – olisi luonut sellaisia olosuhteita, että taloudellisilta toimijoilta olisi kielletty oikeus yrityksiinsä sen takeen vastaisesti, joka niille on myönnetty ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi annetun yleissopimuksen ensimmäisessä lisäpöytäkirjassa.

89 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo 14.5.1974 antamassaan tuomiossa (asia 4/73, Nold, Kok. 1974, s. 491) korostanut, omistusoikeuden takaamista ei voida ulottaa koskemaan kaupallisten etujen suojelemista, koska epävarmuus kuuluu taloudellisen toiminnan perusolemukseen. On sitä paitsi todettava, ettei tiedossa ole, että yksikään yritys olisi joutunut lopettamaan toimintansa sen vuoksi, että päätöstä 962/77/EHTY on sovellettu.

90 Tämä väite on näin ollen hylättävä.

Kappale 2. Suhteellisuusperiaatteen noudattaminen

91 Kantajat väittävät, että päätöksen 962/77/EHTY soveltamisella asetettiin kohtuuton taakka kaikkein tuottavimmille yrityksille ja että ne uhraukset, joita näiltä yrityksiltä näin ollen vaadittiin, olivat suhteettomia sillä perusteella, että päätös oli riittämätön ja epätäydellinen:

- riittämätön siinä merkityksessä, että jäsenvaltiot toteuttivat samanaikaisesti politiikkaa, jolla tuettiin kansallista terästeollisuutta sillä välin kuin komissio oli samana aikana päättänyt kanavoida betoniraudoitustankojen kauppaa Italiassa Ufficio coordinamento e ripartizionen (UCRO) kautta ja ettei komissio ollut riittävän nopeasti perustanut valvontajärjestelmää toimenpiteen soveltamisen valvomiseksi, mikä oli rikkomusten kautta johtanut vähimmäishintoja alhaisempien markkinahintojen käyttöön ottamiseen;

- epätäydellinen siinä merkityksessä, ettei tukkukauppiaisiin ja tuontiin sovellettu vähimmäishintoja koskevaa järjestelmää.

92 Jokaista näistä väitteistä on tutkittava erikseen sen selvittämiseksi, koskeeko se todella joko yleisen päätöksen riittämättömyyttä tai sen epätäydellisyyttä, ja ainoastaan silloin, kun vastaus tähän ennakkokysymykseen on myöntävä, yhteisöjen tuomioistuimen on tutkittava sitä, oliko näin todettu epätäydellisyys tai riittämättömyys suhteellisuusperiaatteen vastaista.

a) Eri väitteiden tutkiminen

1) Toimenpiteen yhteensopivuus kansallisten tukien kanssa

93 Kantajien mukaan se seikka, että päätöksestä 962/77/EHTY huolimatta tietyt jäsenvaltiot toteuttivat kansallisia tukitoimenpiteitä oman terästeollisuutensa hyväksi, osoittaa, että kyseinen päätös oli riittämätön.

94 Komissio vastaa, että päätös 962/77/EHTY oli todellakin tarpeellinen, mutta riittämätön koko yhteisön terästeollisuuden uudelleenorganisoimiseksi; näin ollen kyseinen päätös, joka itsessään on ainoastaan osa laajempaa kriisisuun-

nitelmaa, ei millään tavoin estä sitä, että jäsenvaltiot toteuttavat tukitoimenpiteitä kansallisten terästeollisuuksiensa rakenteiden uudelleenjärjestämiseksi.

95 Näin ollen erillisten kansallisten politiikkojen olemassaolo ei osoita sitä, että päätöksellä 962/77/EHTY toteutetut toimenpiteet olisivat riittämättömiä ja sopimattomia suhteessa niihin tavoitteisiin, jotka päätöksessä on asetettu; kantajien väite on siis perusteeton.

2) Toimenpiteen yhteensopivuus UCROn kautta tapahtuvan kaupan kanavoinnin kanssa

96 Kantajien mukaan komissio oli luomalla UCROn myöntänyt päätöksen 962/77/EHTY riittämättömyyden; tämän elimen luominen on niiden mukaan lisäksi todellisuudessa johtanut päätöksen 962/77/EHTY kumoamiseen niiden yritysten osalta, jotka olivat sen jäseniä.

97 On totta, että komissio on 28.7.1978 tehdyllä päätöksellä 78/711/EHTY (EYVL L 238, s. 28) antanut luvan sopimukselle, jonka tavoitteena oli italialaisten terästeollisuuden yritysten betoniraudoitustankojen myynnin yhteensovittaminen, mutta UCROn luominen ei millään tavoin ole voinut aiheuttaa sitä, että yleinen päätös, joka oli olemassa edellä mainitun elimen luomisen aikaan, olisi tullut kumotuksi.

98 Kantajien väite on näin ollen perusteeton.

3) Valvonnan riittämättömyys

99 Saksalaiset ja ranskalaiset kantajat väittävät, ettei komissio ole riittävän nopeasti valvonut niitä toimia, joiden noudattamisesta erityisesti brescialaiset yritykset olivat vastuussa, ja näin ollen se on päätöstä 962/77/EHTY seuranneiden ensimmäisten kuukausien aikana estänyt brescialaisia yrityksiä myymästä vähimmäishintoja alhaisemmilla hinnoilla sillä seurauksella, että käytäntö, jota ei estetty, aiheutti epäjärjestystä markkinahinnoissa, mikä pakotti myös muut yritykset rikkomaan päätöstä 962/77/EHTY.

100 Komissio toteaa kuitenkin aluksi oikein perustein, että ensimmäiset tarkastukset on suoritettu vuoden 1977 kesäkuusta alkaen ja että sitä aikaisemmat tarkastukset olivat tehottomia sen vuoksi, että terästeollisuudessa noudatetaan käytäntöä, jonka mukaan myyntejä vastaavat laskut lähetetään vasta kaksi kuukautta sen jälkeen, kun myynneistä on sovittu, ja ettei se lisäksi toimivaltuuksiensa ja keinojensa nojalla voinut suorittaa enempää tarkastuksia.

101 Komissio on itse asiassa vuoden 1977 kesäkuusta vuoden 1979 syyskuuhun suorittanut 181 tarkastusta (joista 19 vuoden 1977 kesä- ja heinäkuun aikana), minkä lisäksi se on saman ajanjakson kuluessa tutkinut 122 797 vaatimustenmukaisuustodistusta; tämä tutkiminen on myös mahdollistanut sen, että komissio sai tietää rikkomuksista.

102 Tästä seuraa, että kyseinen väite on hylättävä vähimmäishintoja koskevan järjestelmän mahdollisten epätäydellisyyksien etsimisen osalta; väitettä voidaan tutkia uudelleen korkeintaan silloin, kun käsitellään niitä oikeuttavia seikkoja, joihin kantajat ovat vedonneet.

4) Toimenpiteen soveltamatta jättäminen tukkukauppiaisiin

103 Kantajien mukaan komissio on jättämällä ulottamatta päätöksen 962/77/EHTY koskemaan itsenäisiä tukkukauppiaita antanut tukkukauppiaille luvan myydä vähimmäishintoja alhaisemmilla hinnoilla täysin laillisesti, varsinkin kun näillä tukkukauppiailla oli hallussaan varastot, jotka vastasivat kahden kuukauden liikevaihtoa, ja koska tukkukauppiaat saattoivat jatkaa hankintoja ulkopuolisilla markkinoilla siksi, ettei vähimmäishintoja koskevaa lainsäädäntöä sovellettu tuontiin; tämä käytäntö lisäksi helpottui kantajien mukaan niiden suurten vertikaalisesti yhdentyneiden yritysryhmien osalta, joissa tuottaja-emoyhtiö myi tukkukauppa-tytäryhtiölleen noudattaen vähimmäishintoja, kun taas viimeksi mainittu puolestaan myi tuotteita edelleen tappiollisesti noudattaen vähimmäishintoja alhaisempia hintoja; tällaisen epätaloudellisen käyttäytymisen mahdollisti kantajien mukaan se, että emoyhtiö vastasi tytäryhtiönsä tappioista ja kattoi ne omalla voitollisella myynnillään.

104 Vastauksessaan komissio väittää, että 61 artikla olisi sovellettavissa ainoastaan EHTY:n perustamissopimuksen 80 artiklassa tarkoitettuihin yrityksiin ja että se koskee näin ollen ainoastaan tuottajia ja myyntiorganisaatioita; tästä seuraa se, että jos vähimmäishintaedellytys olisi haluttu kohdistaa itsenäisiin tukkukauppiaisiin, olisi pitänyt noudattaa perustamissopimuksen 95 artiklaa, mitä toimenpidettä voidaan harkita vasta muussa vaiheessa.

105 On kiistatonta, ettei komissio ole koskaan kiistänyt sitä, että tukkukauppiailla oli käytettävissään kahden kuukauden varastot, mikä mahdollisti myynnin alle vähimmäishintojen, ja sitä, että 85 % myynnistä yhteisössä tapahtuu niiden välityksellä, mutta se on riittämättömällä tavalla arvioinut sitä, että nämä välittäjät aikoivat myydä osan varastoistaan alle vähimmäishintojen.

106 Sitä vastoin, kantaja Maximilianshütten (asia 83/79) väite, joka koskee tukkukauppiaiden - tuottajien tytäryritysten - mahdollisuutta myydä alle vähimmäishintojen, on esitetty ainoastaan hypoteettisessa muodossa ilman, että olisi esitetty todisteita siitä, että jokin tukkukauppias olisi todella toiminut tällä tavoin; on väitetty, että seikka, että tällainen mahdollisuus oli olemassa, riitti todistamaan kyseisen päätöksen riittämättömyyden; tämä todistusaineiston puute johtaa siihen, että väite on hylättävä tukkukauppiaiden - tuottajien tytäryhtiöiden osalta.

107 On myös kiistatonta, että tarjonnan ja kysynnän riippuvuudesta johtuvien hintojen määrittelemisessä vähäpätöinenkin tarjonnan siirtyminen on merkittävä epätasapainoa aiheuttava tekijä; tästä seuraa, että tukkukauppiaiden jättäminen vähimmäishintoja koskevan järjestelmän ulkopuolelle on ollut painostuskeino, jolla asiakkaat ovat voineet vaikuttaa hintatasoon ja vaatia tuottajia noudattamaan vähimmäishintoja alhaisempia hintoja. Nämä olosuhteet ovat pakottaneet komission ulottamaan 28 päivänä joulukuuta 1977 tehdyllä päätöksellä 3002/77 (EYVL L 352, s. 8) vähimmäishintoja koskevan järjestelmän koskemaan tukkukauppiaita; päätöksellä 962/77/EHTY luotu järjestelmä oli puutteellinen sillä perusteella, ettei siinä edellytetty tukkukauppiaiden noudattavan vähimmäishintoja.

5) Toimenpiteen soveltamatta jättäminen kolmansista maista tulevaan tuontiin, mikä on johtanut samanaikaisen hintojen mukauttamisen mahdollisuuteen

108 Kantajien mukaan yhteisössä toimivat ostajat ovat voineet täysin laillisesti tehdä hankintoja vähimmäishintoja alhaisemmin hinnoin turvautumalla kolmansista maista lähtöisin olevaan tuontiin. Saksalaisten kantajien mukaan italialaiset tuottajat ovat käyttämällä tätä vapautta, joka on tällä tavalla jätetty tuonnille, myyneet betoniraudoitustankojaan Baijerissa alle vähimmäishintojen kuljettamalla ne Sveitsin läpi, millä oli huomattava vaikutus hintatasoon Baijerissa, jossa ei näin ollen enää voitu myydä vähimmäishinnoilla; lisäksi yhteisön yrityksille tosiasiallisesti jätetty vapaus perustaa hintansa sellaisiin hintatarjouksiin, jotka ovat lähtöisin kolmansista maista ja jotka ovat alhaisempia kuin vähimmäishinnat, on jatkunut aina 14.3.1978 asti, jolloin on tehty päätös 527/78 (EYVL L 73, s. 16), jolla on kielletty tukeutuminen sellaisiin hintatarjouksiin, jotka ovat lähtöisin tietyistä kolmansista maista.

109 Vastauksena näihin väitteisiin komissio toteaa ensinnäkin, että perustamissopimuksen 74 ja 86 artikla eivät salli sitä, että komissio toteuttaa suoraan sellaisia toimenpiteitä, joilla kielletään kolmansista maista lähtöisin oleva

tuonti, ja että se on 15.4.1977 - kaksi viikkoa ennen päätöksen 962/77/EHTY tekemistä - toimivaltansa rajoissa antanut kolme suositusta, joilla kaikilla on pyritty vastustamaan kolmansista maista lähtöisin olevaa tuontia (suositus 77/328/EHTY - suositus 77/329/EHTY - suositus 77/330/EHTY (EYVL L 114, 5.5.1977, s. 4, 6 ja 15)).

110 Komissiota ei näin ollen voi moittia siitä, etteikö se olisi yrittänyt vastustaa kolmansista maista lähtöisin olevaa tuontia. On lisäksi todettava, että neuvotteluissaan kolmansien maiden kanssa komissio kohtaa sen vuoksi, että EHTY on teräksen nettoviejä, vaikeuksia, joita ei voi jättää huomioon ottamatta; näissä olosuhteissa komissio on samanaikaisesti velvollinen varmistamaan yhteisön viennin jatkuvuuden ja yrittämään yhteisöön suuntautuvan tuonnin rajoittamista, ja sillä on ollut aihetta pelätä, että tehdessään sellaisia kolmansia maita koskevia rajoittavia päätöksiä, joista ei ollut neuvoteltu kyseisten maiden kanssa, se olisi voinut provosoida näiden taholta yleisen edun kannalta vahingollisia kostotoimenpiteitä.

111 Sen erityistapauksen osalta, joka koskee italialaisten betoniraudoitustankojen tuontia Sveitsin kautta, komissio väittää toisaalta, että tämä tuonti kasvoi poikkeuksellisella tavalla vasta lokakuun 1977 ja joulukuun 1977 välisenä aikana eikä kesäkuun 1977 ja syyskuun 1977 välisenä aikana, ja toisaalta, että tuontia vastaan toteutettujen toimenpiteiden osalta se on vuoden 1978 alussa tehnyt Sveitsin kanssa sopimuksen, joka on komission mukaan mahdollistanut sen, että betoniraudoitusten viennissä yhteismarkkinoille olisi noudatettu vähimmäishintoja.

112 Näin ollen vaikuttaa siltä, että komissio on tässä erityistapauksessa ja senhetkisissä oloissa käyttänyt ne keinot, jotka sillä oli käytettävissään, ja ettei sitä voida syyttää siitä, ettei se olisi tehnyt mitään kieltääkseen tällaisen tuonnin toukokuusta 1977 alkaen, erityisesti koska tällainen kielto voidaan asettaa ainoastaan neuvotellussa järjestelmässä.

113 Asia on kuitenkin niin, että tuonti kolmansista maista häiritsi markkinoita väliaikaisesti ja erityisesti vaikutti hintoihin, ja näin vielä erityisemmin sen vuoksi, että tietyt yhteisön yritykset olivat mukauttaneet hintansa vähimmäishintoja alhaisempiin tarjouksiin, jotka olivat lähtöisin kolmansista maista, tällaiset tarjoukset kun olivat lainmukaisia.

114 On otettava huomioon, että päätöksen 962/77/EHTY 6 artiklan 2 kohdalla oli tarkoitus torjua tällaista yhtenäistämistä kaikista muista kuin yhteisön jäsenvaltioista lähtöisin olevien betoniraudoitusten tarjousten kanssa, joka on sallittua vain jos toimitushinnat eivät ole alhaisempia kuin "edullisemmasta yhteisön hinnastosta johtuvat" hinnat; määräyksellä estetään näin ollen tosiasiallisesti myynti alle vähimmäishintojen, koska kaikkiin yhteisön hinnastoihin tuli sisältyä päätöksen 962/77/EHTY mukaisia hintoja.

115 Kyseisestä artiklasta huolimatta vaikuttaa siltä, että hintoja on yhtenäistetty alle vähimmäishintojen, koska päätöksensä 527/78 toisessa perustelukappaleessa komissio myöntää, että kokemus on osoittanut, ettei vähimmäishintojen noudattamista aina voida taata silloin kun sellaisia alhaisempia hintatarjouksia, jotka koskevat pieniä määriä, voidaan käyttää yhtenäistämisen perustana, ja että tämän kokemuksen vuoksi on tarpeen poistaa mahdollisuus yhtenäistää hinta tietyistä kolmansista maista lähtöisin olevien hintatarjousten kanssa.

116 Näin ollen on myönnettävä, että sitä, että hintojen yhtenäistämistä pieniä määriä koskevien kolmansista maista lähtöisin olevien tarjousten kanssa todellisuudessa suvaitaan, on yhdessä tuonnin vapauden kanssa pidettävä vähimmäishintajärjestelmän yhtenä puutteena.

b) Vaadittujen uhrausten suhteettomuus näin paljastuneet puutteet huomioon ottaen

117 Seuraavaksi on tutkittava, ovatko yrityksille asetetut velvollisuudet todetut puutteet huomioon ottaen aiheuttaneet kantajille sellaisia suhteettomia kustannuksia, jotka rikkovat suhteellisuusperiaatetta. Komissio vastaa kantajien tätä koskeviin väitteisiin, ettei yleisen päätöksen pätevyys voi olla riippuvainen muiden muodollisesti itsenäisten päätösten olemassaolosta tai puuttumisesta.

118 Väite ei ole käsiteltävänä olevan asian kannalta merkityksellinen, ja yhteisöjen tuomioistuimen on selvitettävä, ovatko todetut puutteet aiheuttaneet kantajille suhteettomia kustannuksia päätöksessä 962/77/EHTY vahvistetut tavoitteet huomioon ottaen. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin jo 24.10.1973 antamassaan tuomiossa (asia 5/73, Balkan, Kok. 1973, s. 1091) todennut, että "käyttäessään toimivaltuuksiaan yhteisön toimielinten on pidettävä huolta siitä, että taloudellisilta toimijoilta veloitetut maksut eivät ole suuremmat kuin on välttämätöntä, jotta viranomaiset saavuttaisivat niille asetetut tavoitteet. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että kyseinen velvoite olisi mitoitettava määrätyn toimijaryhmän erityisen tilanteen mukaan".

119 Vaikuttaa siltä, että päätöksellä 962/77/EHTY perustettu järjestelmä on paljastuneista puutteista huolimatta yleisesti ottaen toiminut ja että sillä on saavutettu päätöksellä tavoitellut tavoitteet. Vaikka on totta, että järjestelmän puutteet ovat voineet lisätä kantajilta vaadittuja uhrauksia, päätös ei kuitenkaan ollut suhteeton ja kestämätön toimenpide suhteessa tavoiteltuun tavoitteeseen.

120 Näissä olosuhteissa ja ottaen huomioon, että päätöksellä 962/77/EHTY vahvistettu tavoite vastaa komissiolle asetettua velvollisuutta toimia yleisen edun mukaisesti ja että EHTY:n perustamissopimuksen 61 artiklan luonteesta johtuu väistämättä, että tietyt yritykset joutuvat, eurooppalaisen yhteisvastuun nojalla, tekemään suurempia uhrauksia kuin toiset, komissiota ei voida moittia siitä, että se olisi aiheuttanut kantajille suhteettomia kustannuksia.

Kolmas luku. Harkintavallan väärinkäyttöä koskeva väite

121 Kantajien mukaan päätös 962/77/EHTY on kumottava harkintavallan väärinkäytön vuoksi, sillä komissio on pyrkinyt muuhun tavoitteeseen kuin mitä varten 61 artiklassa annetaan sille valtuudet vahvistaa vähimmäishinnat yhteismarkkinoilla.

122 Kantajien mukaan päätöksen tosiasiallisena tavoitteena oli suojella suuria terästeollisuuden laitoksia, jotka olivat kannattamattomia betoniraudoitustankomarkkinoilla, auttamalla niitä säilyttämään markkinaosuutensa vähimmäishintojen avulla.

123 Kantajien mukaan alan rakenteiden uudelleen järjestäminen - komission päätöksessä 962/77/EHTY ilmoittama tavoite - olisi pitänyt toteuttaa markkinoiden lakien avulla, jotka olisivat pakottaneet kannattamattomat yritykset lopettamaan betoniraudoitustankojen tuotantonsa.

124 Tällä yleisellä päätöksellään, joka koskee kaikki yrityksiä - joiden tilanne on hyvin komission tiedossa - komissio suosii tuottamattomia yrityksiä kuluttajien ja tehokkaiden yritysten kustannuksella. Näin se on jarruttanut tehokkaiden yritysten laajenemista "murtaakseen" niiden "loistavan kilpailun" sälyttämällä niiden vastattavaksi muiden kokeman kriisin seuraukset "epämääräisen yhteisön yhteisvastuun nimissä".

125 Kaiken kaikkiaan kantajat katsovat, että toteutetun toimenpiteen oli tarkoitus olla kostotoimenpide tehokkaita yrityksiä vastaan, ja erityisesti niitä Brescian alueen yrityksiä vastaan, jotka eivät ole suostuneet komission pyyntöön kiintiöidä tuotantonsa.

126 Komissio huomauttaa, että kantajat tarkastelevat vähimmäishintapäätöstä ainoastaan oman tilanteensa perusteella; ne unohtavat, että yhteisön toimielinten tehtävänä on tarkastella yhteisön terästeollisuuden tilannetta kokonaisuutena ja toteuttaa – perustamissopimuksen pakottavien määräysten mukaan – yleiset toimenpiteet, joilla on tarkoitus ratkaista koko kyseisen toimialan ongelmat.

127 Komissio muistuttaa, että sen tavoitteet on ilmaistu selvästi, ja vastustaa brescialaisten yritysten väitteitä.

128 Päätöksen 962/77/EHTY perustelukappaleista, komission esittämistä kirjelmistä ja suullisista keskusteluista ilmenee, että komissio on toimenpiteellään pyrkinyt korjaamaan tilannetta betoniraudoitustankomarkkinoilla pyrkien erityisesti saamaan aikaan paremman tasapainon ylitarjonnan ja kysynnän sekä hintojen välillä, jotta kaikkien yritysten keskimääräistä käyttöastetta saataisiin lisättyä.

129 Vähimmäishintapäätöksen vaikutukset pieniin ja keskisuuriin yrityksiin samoin kuin sen heijastusvaikutukset suuriin terästeollisuuden laitoksiin ovat väistämättömiä seurauksia tästä toimenpiteestä, joka on toteutettu lainmukaisesti tilanteessa, jossa on todettu ilmeinen kriisi, ja joka on sopusoinnussa perustamissopimuksen 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden kanssa, kuten on jo osoitettu. Kyse on laillisen toimenpiteen väistämättömästä seurauksesta eikä pyrkimyksestä vahingoittaa tiettyjä yksittäisiä yrityksiä. Kantajat eivät myöskään ole koonneet yhtäpitävää todistusaineistoa, jonka avulla saattaisi olla mahdollista osoittaa harkintavallan väärinkäyttö.

130 Kantajat eivät näin ollen ole esittäneet todistetta siitä, että komissio olisi käyttänyt harkintavaltaansa muihin kuin 61 artiklassa määrättyihin tarkoituksiin.

Toinen osa. Seuraamuksia koskevien yksittäisten päätösten lainmukaisuus

131 Komission 64 artiklan nojalla tekemien seuraamuksia koskevien yksittäisten päätösten on vastattava perustamissopimuksessa määrättyjä perusteluja koskevia vaatimuksia; lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen on arvioitava kantajien tilannetta ottaen huomioon mahdolliset oikeuttavat seikat ja yhtenäistämismahdollisuudet, joihin kantajat vetoavat.

Ensimmäinen luku. Perustelujen puuttuminen

132 Kantajat väittävät, ettei yksilöllisiä päätöksiä ole perusteltu riittävästi, sillä komissio on tyytynyt määräämään automaattisesti sakon ainoastaan viittaamalla päätökseen 962/77/EHTY. Niinpä käyttämällä näennäisiä perusteluja, kuten "ottaen huomioon rikkomusten luonteen, alle vähimmäishintojen tapahtuneen myynnin määrän sekä yrityksen todellisen veronmaksukyvyn - - ", komissio saattoi määrätä sakon määräksi mitä tahansa. Kantajat moittivat komissiota lisäksi siitä, ettei se vastannut kantajien hallinnollisen menettelyn aikana esittämiin huomautuksiin, mikä on sitäkin tuomittavampaa, kun otetaan huomioon, että perusteluvaatimus on oikeusalamaisten oikeuksien ainoa tehokas suoja.

133 Komissio väittää, että silloin kun yksilöllisen päätöksen perusteluissa viitataan perustamissopimuksen artikloihin ja sovellettaviin yleisiin päätöksiin, kun perustelukappaleissa todetaan tosiseikat ja kun päätösosa liittyy loogisesti sitä edeltäneeseen osaan, päätös on pätevästi perusteltu.

134 Yksilöllisten päätösten sisällöstä ilmenee, että komissio on käyttänyt kaikkien yritysten osalta samaa kaavaa: viitattuaan perustamissopimuksen määräyksiin ja sovellettaviin päätöksiin komissio ilmoittaa, millaisissa olosuhteissa kyseisiä säännöksiä todetaan rikotun, miten tämä on annettu yrityksille tiedoksi ja miten ne ovat esittäneet huomautuksensa. Tämän jälkeen luetellaan kilpailusääntöjen rikkomisen osatekijät ja täsmennetään niistä seuraava sakko.

135 Kyseinen kaava huomioon ottaen voidaan todeta, että jos kantajat vertaavat heitä koskevaa yksilöllistä päätöstä yleiseen päätökseen 962/77/ETY, kantajien on täytynyt olla tietoisia siitä, minkä nimenomaisten määräysten rikkomi-

sesta niitä syytetään; komissiota ei siten voida moittia siitä, ettei se olisi täydentänyt yksilöllisiä päätöksiä yleisen päätöksen, joiden täytäntöön panemiseksi yksilölliset päätökset on tehty ja josta asianomaisten on täytynyt olla tietoisia, erityisillä perusteluilla. Lisäksi kantajien kirjallisen menettelyn ja suullisten keskustelujen aikana esittämien väitteiden runsaus osoittaa, etteivät olemassa olleet perustelut ole millään tavoin haitanneet kantajien puolustuksen esittämistä.

136 Väite on näin ollen perusteeton.

Toinen luku. Oikeuttamisperusteet, joihin vedotaan

137 Kantajat vetoavat useisiin oikeuttamisperusteisiin käyttäen monenlaisia ilmaisuja luonnehtiakseen sitä pakkotilannetta, joka uhkaa niiden olemassaoloa tai ainakin niiden toiminnan jatkumista ja johon ne ovat joutuneet päätöksen 962/77/EHTY soveltamisen vuoksi. Kantajat jakavat tekijät kolmeen ryhmään – hätävarjeluun, *force majeure*en ja pakkotilaan – joita on syytä tarkastella vuorotellen.

Hätävarjelu

138 Hätävarjelun käsite, joka merkitsee puolustautumista oikeudenvastaista hyökkäystä vastaan, ei voi vapauttaa sellaisia taloudellisia toimijoita vastuusta, jotka tietoisesti rikkovat yleistä päätöstä, jonka lainmukaisuutta ei ole aihetta epäillä sen enempää erikseen tarkasteltuna kuin suhteessa niihin taloudellisiin seikkoihin ja olosuhteisiin, jotka huomioon ottaen se on tehty. Koska käsiteltävänä olevassa tapauksessa päätös 962/77/EHTY on todettu lainmukaiseksi EHTY:n perustamissopimuksessa määrättyjen muotoseikkoja koskevien ja aineellisoikeudellisten edellytysten kannalta, kantajilla ei ole perusteita vedota hätävarjeluun, sillä tähän oikeuttavaan seikkaan ei voida vedota sellaista viranomaista vastaan, joka toimii lainmukaisesti toimivaltansa laillisissa rajoissa.

Force majeure

139 Kantajat ilmoittavat, että ne ovat sellaisten "muiden tuottajien" käyttäytymisen vuoksi, jotka eivät noudata vähimmäishintapäätöstä, joutuneet *force majeure* -tilanteeseen, joka on pakottanut ne rikkomaan päätöstä 962/77/EHTY, jottei niitä suljettaisi betoniraudoitustankomarkkinoiden ulkopuolelle.

140 Jotta voitaisiin katsoa, että kyse on *Force majeure* -tilanteesta, edellytyksenä on kuitenkin, että ulkopuolisella syyllä, johon yksityiset oikeussubjektit vetoavat, on niin vastustamattomat ja väistämättömät seuraukset, että kyseisten henkilöiden on objektiivisesti mahdotonta noudattaa velvollisuuksiaan eli, käsiteltävänä olevassa tapauksessa, ettei heille jää muuta vaihtoehtoa kuin päätöksen 962/77/EHTY rikkominen.

141 Esitetyistä asiakirjoista kuitenkin ilmenee, että kesäkuun 1977 ja syyskuun 1979 välillä tarkastetuista 181 yrityksestä ainoastaan 29 oli rikkonut vähimmäishintoja koskevia sääntöjä. Niinpä vaikuttaa siltä, että suurin osa yrityksistä on mukautunut tilanteeseen joko etsimällä uusia asiakkaita tai tuotteita taikka ylläpitämällä tiettyä tuotantotasoa vähimmäishintoja noudattaen. Ulkopuolinen syy, johon kantajat vetoavat, ei siis ole saattanut niitä väistämättömään tilanteeseen, mikä estää käsitteen *force majeure* soveltamisen heidän hyväkseen.

Pakkotila

142 Kantajat vetoavat pakkotilaan, johon ne ovat joutuneet ja jonka vuoksi niiden on ollut pakko jättää noudattamatta yleisessä päätöksessä 962/77/EHTY asetettuja velvollisuuksia. Erityisesti italialaiset kantajat väittävät, ettei niillä ollut käytännöllisesti katsoen mitään keinoja kiinteiden kustannusten pienentämiseksi, kun otetaan huomioon lakkojen ja sosiaalisten levottomuuksien uhka, mikäli turvauduttaisiin irtisanomisiin, ja että näin ollen niiden koko olemassaolo vaarantuisi liikevaihdon putoamisen vuoksi; kantajat Montereau ja Korf katsovat, että periaate, jonka mukaan "hätä ei lue lakia", oikeuttaa niiden käyttäytymisen; kantaja Maxhütte väittää, että hänen yrityksensä "ainoana pelastuksena" oli vallata markkinaosuutensa takaisin myymällä alle vähimmäishintojen, ja katsoo, että pakkotila, johon yritys oli joutunut, johtui useista tekijöistä, muun muassa järjestelmän puutteista ja vajavaisuuksista sekä siitä, että Maxhütte oli noudattanut vähimmäishintoja kesä- ja heinäkuussa toisin kuin kilpailijansa. Kantajat väittävät näin ollen monenlaisin perustein joutuneensa tilanteeseen, jossa niiden yrityksen koko olemassaolo vaarantui vakavasti.

143 Riittää, kun todetaan - ilman että on syytä tutkia, saattoiko kantajien mainitsema uhka aiheuttaa kantajien käyttäytymisen oikeuttavan pakkotilan - ettei yksikään yleistä päätöstä 962/77/EHTY noudattaneista yrityksistä ole ollut vaarassa joutua konkurssiin tai selvitystilaan ja että vaikka tiettyjen kantajien

myynnin määrä on vähentynyt, ei niiden olemassaolo ole tosiasiallisesti ollut uhattuna.

144 Stefana Antonion, jonka taloudellinen tilanne oli erityisen vaikea, osalta on huomautettava, että tilanne johtui sen rakenteiden muuttamiseen valitusta ajankohdasta ja siis kaikkien tiedossa olleen epäsuotuisan taloustilanteen virheellisestä arvioinnista; tällainen henkilökohtainen käyttäytyminen ei oikeuta Antonio Stefanaa vetoamaan pakkotilaan.

Kolmas luku. Hintojen yhtenäistäminen

145 Kantaja Feralpi, yhdessä muiden italialaisten kantajien kanssa tässä kysymyksessä, väittää käyttäytymisensä olleen lainmukaista sillä perusteella, että se oli myynyt betoniraudoitustankoja sellaisin vähimmäishinnoin, jotka olivat seurausta yhteisön normien mukaisesti toteutetusta yhtenäistämisestä.

146 Feralpi väittää ensinnäkin – tukeutuen 2.5.1953 tehdyn päätöksen 30/53 (EYVL, s. 109) 6 artiklaan, sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1972 tehdyn päätöksen 72/440/EHTY (EYVL L 297, s. 39) 2 artiklalla – että sillä oli oikeus yhtenäistää hintansa muiden yhteisössä toimivien yritysten tosiasiallisesti käyttämien hintojen kanssa eikä ainoastaan kilpailijan hinnaston kanssa.

147 Komissio kuitenkin huomauttaa oikeutetusti, että kyseisessä 6 artiklassa täsmennetään, että yhtenäistämisoikeus koskee ainoastaan sellaisia tuotteita, "joiden hintoja ei ole velvollisuutta julkistaa tai tätä velvollisuutta on rajoitettu" eli 2.5.1953 tehdyn päätöksen 31/53 (EYVL, s. 111), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1972 tehdyllä päätöksellä 72/441/EHTY (EYVL L 297, s. 42), 8 artiklassa lueteltuja tuotteita, joiden joukossa eivät ole betoniraudoitustangot.

148 Tämän vuoksi betoniraudoitustankojen osalta hintoja on voitu yhtenäistää yhteisön sisällä pätevällä tavalla ainoastaan yhteisössä toimivan kilpailijan listahintojen kanssa.

149 Seuraavaksi Feralpi väittää, että 15.3.1978 asti – jolloin hintojen yhtenäistämisen kieltämisestä tietyistä kolmansista maista lähtöisin olevien terästeollisuustuotteiden tarjousten kanssa tehty päätös 527/78/EHTY tuli voimaan – sen oli mahdollista paitsi yhtenäistää hintansa tällaisten tarjousten kanssa,

myös yhtenäistää hintansa yhteisön sisäisten hintojen kanssa, jotka oli aiemmin yhtenäistetty kolmansien maiden tarjousten kanssa.

150 Komissio vastaa väittäen, että yhtenäistäminen kolmansista maista lähtöisin olevien hintatarjousten kanssa on pätevä vain, jos yritys on antanut tiedon liiketoimesta, jossa se on tällaista yhtenäistämistä toteuttanut, kolmen päivän kuluessa liiketoimesta 11.12.1963 annetun päätöksen 23/63 (EYVL 187/63, s. 2976) 1 artiklan mukaisesti.

151 Jos komission väite koskisi ainoastaan yhtenäistämistoimenpiteen muodollista lainmukaisuutta, se olisi hylättävä, koska tiedonannon laiminlyönti ei ole vähimmäishintasääntöjen rikkomista.

152 Komissio on kuitenkin oikeassa väittäessään, että kantajan olisi pitänyt todistaa yhtenäistäneensä hintansa kolmansista maista lähtöisin olevien hintatarjousten kanssa; koska Feralpi ei ole esittänyt tällaisia todisteita, ei ole mahdollista todeta, että hintojen yhtenäistäminen ja vielä suuremmalla syyllä yhtenäistäminen yhteisön sisäisen hintatarjouksen kanssa, joka puolestaan on yhtenäistetty aikaisemmin - ilman että tästä on todisteita - kolmannesta maasta lähtöisin olevan hintatarjouksen kanssa, olisi pätevä.

153 Lopuksi Feralpi väittää, että Saksan liittotasavallassa tapahtuneiden myyntien osalta se on yhtenäistänyt hintansa Saksan yritysten julkaisemien hinnastojen kanssa; näin ollen se ei ole rikkonut vähimmäishintasääntöjä vaan enintään EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklaa, jos tällaiset yhtenäistämiset ovat sääntöjen vastaisia.

154 Ensinnäkin on todettava, että päätöksen 962/77/EHTY 6 artiklan 1 kohdalla ei estetä yhtenäistämästä hintoja "muiden yhteisön tuottajien edullisempien hintojen kanssa"; kaikkien yhteisössä toimivien yritysten hinnastojen on kuitenkin oltava päätöksen, jolla vähimmäishinnat otettiin käyttöön, mukaisia, eikä mikään yhteisön sisäinen yhtenäistäminen mahdollista myyntiä alle vähimmäishintojen. Tästä seuraa, että sen lisäksi, että kaikenlainen myynti alle vähimmäishintojen on paitsi sääntöjen vastaista yhteisön sisäistä hintojen yhtenäistämistä, millä rikotaan EHTY:n perustamissopimuksen 60 artiklaa, sillä rikotaan myös vähimmäishintasääntöjä.

155 Vähentämällä Saksan hinnastosta, jonka kanssa Feralpi väittää yhtenäistäneensä hintansa, kuljetuskustannukset Lonatosta (Feralpin hinnoitteluperuste) määränpäähän, se sai pienemmän "yhtenäistetyn" myyntihinnan kuin

yhteisössä toimivan yrityksen hinnastosta seuraisi, mikä on 6 artiklan 1 kohdassa kielletty menettelytapa: näin ollen myynneillä, jotka on toteutettu Saksan liittotasavallassa alle vähimmäishintojen, rikotaan EHTY:n perustamissopimuksen 61 artiklaa.

Kolmas osa. Sakkojen pienentäminen

Ensimmäinen luku. Yleistä

156 Kantajat ovat toissijaisesti vaatineet joko vaatimuksissaan tai suullisen menettelyn aikana sakkojen määrän pienentämistä.

157 On pidettävä mielessä, että rikkomukset ovat tapahtuneet kriisin aikana; kriisi on vaarantanut lukuisten alan yritysten olemassaolon ja johtanut sellaisen kriisintorjuntaohjelman toteuttamiseen, joka perustuu pääasiassa yhteisvastuuperiaatteeseen, joka on ainoa keino auttaa koko alaa selviämään kriisistä.

158 On toki todettava, että tätä periaatetta noudattaakseen tuottavimpien yritysten oli hyväksyttävä uhraukset, erityisesti ottaen huomioon tukkukauppiaiden ja kolmansista maista tuojien vapaus hintojen suhteen vuonna 1977, jonka aikana suurin osa käsiteltävinä olevista rikkomuksista tehtiin.

159 Päättäessään soveltaa suhteellisen matalaa sakkokerrointa eli 25 prosenttia alihinnoittelun määrästä niiden yritysten osalta, joilla ei ollut erityisiä taloudellisia vaikeuksia, 10 prosenttia kyseisestä määrästä keskisuurten yritysten osalta, joiden tase oli negatiivinen, ja 1 prosentti samasta määrästä konkurssiyritysten osalta komissio on ottanut asiaan liittyvät tosiseikat kohtuullisella tavalla huomioon, kun otetaan huomioon kerroin, jota se voisi perustamissopimuksen 64 artiklan mukaan soveltaa, eli kaksi kertaa sääntöjen vastaisen myynnin määrä.

160 Tästä seuraa, etteivät kantajien sakkojen alentamista koskevat vaatimukset ole perusteltuja, lukuun ottamatta niitä vaatimuksia, joita tarkastellaan jäljempänä ja jotka koskevat joko sitä, ettei komission vahvistamia kertoimia ole sovellettu asianmukaisella tavalla, tai alihinnoittelun määrän mahdollista pienentämistä.

Toinen luku. Yksittäistapaukset

1. Antonio Stefana

161 Yritys väittää, että sakonmääräämishetkellä sen taloudellinen tilanne oli erittäin kriittinen, mitä komissio ei ole kiistänyt; niinpä, komission vahvistamien kriteerien mukaan, yritykseen olisi sovellettava 10 prosentin kerrointa alihinnoittelun määrästä 25 prosentin sijasta; näin ollen yrityksen sakkoa on pienennettävä 50 852 000 liirasta 20 340 800 liiraan.

2. Alihinnoittelun määrän mahdollista pienentämistä koskevat vaatimukset

a) di Darfo

162 Kantaja vetoaa ensinnäkin menettelyvirheeseen sillä perusteella, että se kutsuttiin vasta 23.6.1978 Brysseliin antamaan täydentäviä suullisia selityksiä, kun kokouspäiväksi oli vahvistettu 29.6.1978, ja sen lykkäyspyyntöön vastattiin kieltävästi; näillä perusteilla se vaatii, että 18.8.1978 tehty yksilöllinen seuraamuspäätös kumotaan, väittäen, että komission kieltävä vastaus esti sitä esittämästä puolustustaan pätevällä tavalla.

163 Komissio huomauttaa, ettei se ole velvollinen järjestämään kuulemistilaisuuksia asianosaisille ja ettei mitään ehdotonta ennakkoilmoitusaikaa voi näin ollen olla; tästä seuraa, ettei tässä suhteessa ole tehty menettelyvirhettä eikä estetty kantajaa esittämästä asianmukaisella tavalla puolustustaan.

164 Vaikka on totta, että perustamissopimuksen 36 artiklassa, johon di Darfo viittaa, määrätään ainoastaan, että komission on varattava sille, jota asia koskee, tilaisuus esittää huomautuksensa ennen taloudellisen seuraamuksen määräämistä ja että käsiteltävänä olevassa tapauksessa yrityksellä on ollut tilaisuus esittää kirjalliset huomautuksensa, on kuitenkin huomautettava, että komission di Darfo -yritykselle myöntämä - Brysselin kuulemistilaisuuteen kutsumiseen liittyvä - määräaika olisi voitu laskea pidemmäksi, jottei tällä olisi ollut vaikutusta kyseisen yrityksen mahdollisuuteen esittää ajoissa näkemyksensä tietyistä kiistanalaisista asiakirjoista. Tällainen toimintatapa ei kuitenkaan johda itse teon perusteella moititun päätöksen kumoamiseen, mikäli kantajalla on ollut mahdollisuus esittää etukäteen kirjalliset huomautuksensa, mutta yhteisöjen tuomioistuimen on otettava huomioon ne asiakirjat, joihin kantaja ei ollut vedonnut komissiolle esittämissään kirjallisissa

huomautuksissa mutta jotka se olisi halunnut esittää istunnossa, johon se ei päässyt osallistumaan.

165 Seuraavaksi kantaja väittää, että laskut nro 1626, 1628 ja 1630 – jotka kaikki on päivätty 2.9.1977 – eivät koske betoniraudoitustankoja vaan valssattuja ST 37 -tuotteita ja etteivät ne näin ollen kuulu päätöksen 962/77/EHTY soveltamisalaan. Koska komissio on oikeutetusti huomauttanut, että kyseisissä laskuissa on leima "osittainen yhtenäistetty AFIM-hinnaston kanssa", ja koska kyseisen hinnastoon kuuluu ainoastaan betoniraudoitustankoja, kantajan väite on hylättävä.

166 Lopuksi kantaja väittää, että komissio on perusteettomasti sisällyttänyt moitittujen myyntien joukkoon laskuja, joita koskevat tilaukset oli tehty ennen kuin päätöstä 962/77/EHTY alettiin soveltaa: kyseessä on kaksi tilausryhmää, joista toisessa tilaajana oli Maretto Blein -yritys Spa Darma de Milanin välityksellä ja toisessa Spa Baraclit Albani de Merate -yrityksen välityksellä.

167 Komissio on hylännyt perustelun sillä perusteella, että di Darfon todisteiden sijasta lisäämiä tilauksia ei ollut esitetty tutkimusvaiheen aikana. Tämä komission väite ei kuitenkaan ole perusteltu, koska tässä nimenomaisessa yksittäistapauksessa on otettava huomioon asiakirjat, joita yritys ei ollut esittänyt komissiolle esittämiensä kirjallisten huomautusten aikana ja joita sillä ei ollut tilaisuutta esittää myöhemmin.

168 Suullisen menettelyn aikana komissio esitti yhden (nro 1514) laskuista, joita koskevien tilausten di Darfo väitti olevan ajalta ennen 8.5.1977; on totta, että laskun päiväys on 2.8.1977, mutta se ei missään tapauksessa ole niiden di Darfon esittämien asiakirjojen vastainen todiste, joista käy ilmi, että sopimukseen – jonka mukaan sopimuspuolet olivat yksimielisiä myydystä tuotteesta ja hinnasta – kuuluvat tilaukset oli tosiasiassa toimitettu ennen 8.5.1977.

169 Tästä seuraa, että kantajan väite on hyväksyttävä ja näitä tilauksia vastaava myynti on suljettava sen myynnin ulkopuolelle, josta seuraamus voidaan määrätä; koska tällainen myynti vastaa 3,4 prosenttia kokonaismyynnistä, di Darfon sakon määrää on pienennettävä 3,4 prosentilla eli 27 830 000 liirasta 26 383 780 liiraan.

b) Rumi

170 Kantaja väittää, että komissio oli väärässä käyttäessään alihintojen määrää laskiessaan viitehintana 540:tä Saksan markkaa betoniraudoitustankotonnia kohden, koska kantaja myi betoniraudoitustankonsa yhtenäistettyinä Saarbrückenin ja Oberhausenin hinnoitteluperusteiden kanssa ja että kuljetuskustannusten vuoksi tonnihinnaksi muodostui näin 451,87 Saksan markkaa; niinpä kantaja katsoo, että alihinnoittelun määrä pienenee 200 miljoonasta noin 100 miljoonaan liiraan ja että sakko olisi laskettava ainoastaan viimeksi mainitun määrän perusteella.

171 Komissio on oikeassa huomauttaessaan ensinnäkin, että vaatimuksen tueksi esitetty asiakirja liittyy myöhempiin myynteihin kuin alihintojen laskemisessa huomioon otetut myynnit, ja toiseksi, että kyseisten tuotteiden lopullinen määränpää oli Alankomaat; näissä olosuhteissa hintojen yhtenäistäminen saksalaisten hinnoitteluperusteiden kanssa on perustamissopimuksen 60 artiklan vastaista, ja koska kantaja on sääntöjen vastaisen yhtenäistämisen vuoksi voinut myydä alle vähimmäishintojen, sillä rikotaan myös vähimmäishintasääntöjä, mistä seuraa, että Rumi-yhtiön esittämä väite on hylättävä.

c) Feralpi

172 Kantaja väittää, että komissio on syyttänyt sitä virheellisesti vähimmäishintoja alhaisempien hintojen käyttämisestä sellaisten laskujen avulla, joihin kiistanalaiset hinnat on kirjoitettu käsin, väittäen, ettei sellaisilla merkinnöillä ole minkäänlaista todistusarvoa, koska kyseiset laskut eivät vastaa todellisia sopimussuhteita.

173 Komissio on esittänyt kyseisiä myyntejä koskevien teleksien jäljennöksiä, joista ilmenee hintaero Saksan markkoina ilmaistun myyntihinnan, joka vastaa minimihintaa, ja sen määrän välillä, joka on ollut tarkoitus merkitä laskuun liiroina ja joka on pienempi kuin vähimmäishinta.

174 Koska todiste oli lisäksi hyväksytty komission tarkastajan kirjallisella todistuksella, väite on hylättävä.

175 Kantaja väittää myös myyneensä betoniraudoitustankoja laatulisällä, mitä komissio ei ole ottanut huomioon laskiessaan alihintojen määrää.

176 On otettava huomioon, että päätöksen 3000/77 2 artiklassa määrätään, että vähimmäishinnat ovat perushintoja, joihin sisältyy laatulisä, kun taas päätöksen 962/77/EHTY 2 artiklassa määrätään ainoastaan, että vähimmäishinnat ovat perushintoja. Näissä olosuhteissa 1.1.1978 alkaen, jolloin päätös 3000/77 tuli voimaan, vähimmäishintoihin on sisältynyt laatulisä, kun taas lisän määrä voitiin lisätä päätöksen 962/77/EHTY vähimmäishintoihin.

177 Koska rikkomukset on tehty 3.3.–3.5.1978, alihintojen on oltava yhtä suuret kuin vähimmäishinnan (halkaisijalisä mukaan lukien) ja myyntihinnan, jolla liiketoimi on tehty ja johon sisältyy perushinta ja laatulisät, ero.

178 Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin on edellä kerrotun tilanteen huomioon ottaen päättänyt, että sakkoa pienennetään 55 110 000 liirasta 50 000 000 liiraan.

Oikeudenkäyntikulut

179 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

180 Saman artiklan 3 kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken kokonaisuudessaan tai osittain.

181 Koska kantajat ovat asioissa 154/78 (Valsabbia), 205/78 (Stefana Fratelli), 206/78 (AFIM), 227/78 (Di Darfo), 228/78 (Sider Camuna), 263/78 (Rumi), 264/78 (Feralpi), 31/79 (Montereau) – välitoimet mukaan lukien – hävinneet asiat olennaisilta osin, kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

182 Koska komissio on asiassa 226/78 (Antonio Stefana) hävinnyt sakon määrän pienentämistä koskeneen toissijaisen vaatimuksen, oikeudenkäyntikulut jaetaan asianosaisten kesken.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kantajille määrättyjä sakkoja pienennetään**

   - **Antonio Stefanan (226/78) osalta 19 042 laskentayksikköön eli 20 340 800 liiraan,**

   - **di Darfon (227/78) osalta 25 168 laskentayksikköön eli 26 883 780 liiraan,**

   - **Feralpin (228/78) 46 298 laskentayksikköön eli 50 000 000 liiraan.**

2) **Muilta osin kanteet hylätään.**

3) **Kantajat asioissa 154/78 (Valsabbia), 205/78 (Stefana Fratelli), 206/78 (AFIM), 227/78 (di Darfo), 228/78 (Sider Camuna), 263/78 (Rumi), 264/78 (Feralpi), 31/79 (Montereau), 39/79 (OLS), 83/79 (Maximilianshütte) ja 85/79 (Korf Industrie) velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan.**

4) **Asiassa 226/78 (Antonio Stefana) kukin asianosainen määrätään vastaamaan omista kuluistaan.**

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä toukokuuta 1980.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti